Leto XXIV., 45 — Poštnina plačana v gotovini. Postgebühr bar bezahlt. — Ljubljana, petek 25. februarja 1944 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Wiederum schwerer Angriff auf die britische Hauptstadt

Unverminderte Heftigkeit der Abwehrkämpfe im Osten — Eigene Angriffe erfolgreich — Deutsche Stellungen bei Nettuno verbessert — Über 400 Gefangene bei Aprilia — Nahezu die Hälfte eines nordamerikanischen Bomberverbandes vernichtet

Aus dem Führerhauptquartier, 24. Februar. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Raum von Kriwoi Rog geringere Kampftätigkeit als an den Vortagen; mehrere Vorstösse der Sowjets wurden abgeschlagen. Unser Angriff westlich Swenigorodka gewann Boden.

Östlich Schaschkoff scheiterten auch gestern mit besonderer Hartnäckigkeit geführte Angriffe der Bolschewisten unter Abschuss einer Anzahl feindlicher Panzer.

Bei Sarlaw und im Gebiet südlich der Pripjet-Sümpfe verliefen eigene Angriffe erfolgreich.

Südlich der Beresina, nördlich Rogatschew sowie südöstlich Witebsk dauern die Abwehrkämpfe mit unverminderter Heftigkeit an. Unsere Truppen vereitelten alle feindlichen Durchbruchsversuche, riegelten örtliche Einbrüche ab oder bereinigten sie und fügten dem Feind dabei hohe Verluste an Menschen und Material zu.

Zwischen Ilmen- und Peipussee scheiterten beiderseits Dno und westlich der Bahn Pleskau—Luga Versuche der Sowjets, unsere Absetzbewegungen zu durchstossen.

Im Raum von Narva lebte die Kampftätigkeit wieder auf. Ein eigener Angriff zur Beseitigung einer Einbruchsstelle aus dem Vorfeld machte trotz starker feindlicher Gegenangriffe Fortschritte.

In Italien wurden durch Stosstruppunternehmen in einigen Abschnitten an der Front des Landekopfes von Nettuno unsere Stellungen verbessert. Die südlich Aprilia eingeschlossenen feindlichen Kräfte wurden trotz verbissenen Widerstandes des Gegners auf engen Raum zusammengedrängt und über 400 Gefangene dabei eingebracht. Mehrere feindliche Entlastungsangriffe, die von starker Artillerie und Schiffsgeschützen unterstützt waren, brachen in unserem Abwehrfeuer zusammen.

Fernkampfartillerie bekämpfte mit guter Wirkung Ausladungen des Feindes im Raum von Nettuno und zwang mehrere Frachter zum Abdrehen.

An der Südfront scheiterten feindliche Angriffe nordöstlich Castelforte. Übersetzversuche des Gegners über den Gari wurden zerschlagen.

Von der übrigen Front werden keine besonderen Kampfhandlungen gemeldet.

Gestern Mittag flog ein nordamerikanischer Bomberverband unter starken Jagdschutz in süddeutsches Gebiet ein. Durch die schlagartig einsetzende Abwehr unserer Luftverteidigungskräfte wurde der Feind an der Durchführung der beabsichtigten zusammengefassten Angriffe gehindert. 45 feindliche Flugzeuge, darunter 42 Bomber, wurden in Luftkämpfen oder von der Flakartillerie vernichtet. Damit verlor der Feind nahezu die Hälfte der eingesetzten Bombenflugzeuge.

In der vergangenen Nacht warfen einige feindliche Störflugzeuge Bomben auf Orte in Westdeutschland.

Schwere deutsche Kampfverbände richteten einen weiteren wirkungsvollen Grossangriff gegen London, der ausgedehnte Brände und Zerstörungen in mehreren Londoner Stadtteilen verursachte.

Šesti težek udarec proti Londonu

Berlin, 23. febr. DNB. Kakor je bilo že javljeno, je bil preteklo noč zadan šesti težki udarec nemškega letalstva Londonu. Ta novi napad je ponoven dokaz, da nemško letalstvo z naraščajočo močjo nadaljuje bitko za Anglijo. V zadnjih desetih dneh so podvzele močne nemške bombniške jate štiri težke napade proti angleški prestolnici, pri čemer se je učinek izkazal še močnejši kakor pri prejšnjih napadih. Presenetljiv znak teh napadov je vsekakor mnogostranska taktika, ki se pri njih uporablja. Kakor poročajo, so poveljniki bombnih oddelkov razvijali pri teh napadih vedno nove napadalne načine in tako vedno znova zmedli angleško obrambo. Pri tem so izmenoma uporabljali tehniko vetrovnic, spiralno tehniko, ki cilja na središče, s čimer se dá razlagati velika škoda na določenih vojaško važnih področjih Londona, linijsko taktiko ter tako imenovano taktiko klina.

Dasi so včeraj napadli London v približno isti jačini kakor tri prvih napadih, so vendar bili učinki po opazovanju nemških izvidnikov izredno močni, posebno zastran požarov v East Londonu.

Amsterdam, 23. febr. O učinku nemškega letalskega napada na London v noči na sredo objavlja Reuter: »Javljajo materialno škodo in izgube med prebivalstvom.«

Veriga neprestanih letalskih bojev

Berlin, 24. febr. DNB. Že tri dni ojačujejo Britanci in Američani z močnimi bombniškimi oddelki svoje dnevne in nočne napade na Nemčijo. Pri tem je sovražnik očividno nameraval s svojimi številnimi napadi izčrpati nemško obrambo.

To je bilo razvidno zlasti v torek podnevi, ko so severnoameriški bombniški oddelki istočasno z juga in zapada prileteli nad Nemčijo. Da se je ta nova britansko-ameriška taktika izjalovila, je razvidno že iz dejstva, da so oddelki nemških lovskih in rušilnih letal kljub težkim letalskim bojem prejšnjega dne uničili skupno 119 sovražnikovih letal. Zlasti veliko je število sestreljenih štirimotornih bombnikov, ki znaša 95 letal.

V zavarovanje svojih bombnikov je sovražnik zaščitil iz Velike Britanije leteče jate z močnim lovskim spremstvom, kateremu pa ni uspelo preprečiti napadov nemških lovcev in rušilnih letal, ki so napadala predvsem štirimotorne bombnike. Z vedno novimi in smelimi napadi so nemški napadalci prebili lovski obroč in so uničevali v tesno strnjenih formacijah leteče bombnike.

Še pred nemško mejo so se tako na jugu kakor na zapadu pričeli neprestani letalski boji, ki niso prav nič zaostajali za težkimi dnevnimi letalskimi boji 19. februarja. Pomagalo je tudi protiletalsko topništvo letalstva in vojne mornarice in topništvo na lahkih pomorskih edinicah, ki se mu morajo Nemci zahvaliti, da so njihovi lovci in rušilci naleteli že na razbite oddelke ameriških bombnikov, ter so sovražniku tako lahko po težkih porazih v zadnjem času pripravili nov udarec. Predvsem se mora poudariti: da so se morale letalske obrambne sile v južni Nemčiji boriti še z neugodnim vremenom. Tudi nad srednjenemškim področjem je bilo vreme za napadalce ugodnejše kakor za branilce.

Berlin, 24. febr. V današnjih opoldanskih urah so z juga prileteli slabotnejši severnoameriški bombni oddelki nad področje vzhodnih Alp. Navzlic neugodnemu vremenu so nastopila številna nemška lovska letala. V nekaterih okrajih je bil otvorjen silovit protiletalski ogenj.

Nymwegen, 24. febr. Staro mesto Nymwegen so včeraj opoldne močno bombardirali anglo-ameriški bombniki. Na raznih mestih so padle rušilne in zažigalne bombe, ki so takoj zahtevale številne žrtve. Tudi sta bili zadeti v 14. stoletju zgrajeni cerkvi sv. Štefana in karmeličank, mojstrovini Edvarda Kuyperja, pogoreli pa sta cerkvi sv. Kancija in sv. Frančiška. Število mrtvih in ranjenih še vedno ni ugotovljeno, ker so številne žrtve še pod razvalinami.

Španski glasovi o uspehih nemškega letalstva

Madrid, 23. febr. Vojaški sodelavci madridskih listov posvečajo poteku bojev na evropskih bojiščih povečano pozornost. — Polkovnik Jaf izjavlja v »Arribi«, da je presenetljivo, s kakšno učinkovitostjo in obenem z že nekoč izkazano bojno silo nastopa nemško letalstvo na različnih bojiščih. Brez dvoma mora nemško letalstvo zaznamovati prav občutne izboljšave. V Nettunu je izkrcevalna mornarica izpostavljena strahovitim letalskim napadom. Navzlic rigoroznim angleškim cenzurnim predpisom, s katerimi poizkušajo bagatelizirati nemške napade na London, utegnemo slišati iz angloameriških virov soglasne informacije, da so bili zadnji napadi na London prav tako hudi kakor pred dvema letoma, in da razrušenja v Londonu niso nič manjša kakor razrušenja v nemških mestih. Pomembni uspehi nemškega letalstva tem bolj vplivajo, ker zamore isto letalstvo razen na zapadnih bojiščin izkazovati vsak dan tudi na vzhodu prav take uspehe. Iz tega razvoja je nadalje razvidno, da angloameriški napadi niso zamogli skoraj prav nič zavreti poteka proizvodnje v Nemčiji.

Organizatorji uničevanja

Milan, 23. febr. Že nekaj časa, piše »Corriere della Serra«, je sovražnikova agitacija šepetala o pomenu Monte Cassina, ki je bil potlej razrušen. Prav tako zatrjujejo sedaj Angloameričani, da se Nemci poslužujejo italijanske prestolnice v vojaške namene. Po takšnem že znanem preludiju moramo biti pripravljeni na vse in se ne smemo predajati nikakim iluzijam. Sovražnik hoče Rim razrušiti in bo svojo namero izvedel, v kolikor bo v njegovi moči. Primeri Palerma, Messine in Neaplja dokazujejo, da bi bilo zaman ponavljati Angloameričanom, da pripada Rim splošni kulturi. Zanje pripada večno mesto Italiji in zategadelj ga hočejo uničiti. Ne smemo pozabiti, da je sovražnik ob svojem izkrcanju v Afriki proglasil, da je prišla ura, ko bo Italiji sneto njeno rimsko obličje. Razrušenje italijanske umetnosti pomeni za sovražnika razrušenje tradicije in spomina na antično veličino. Če imenujemo danes Angloameričane še barbare, jim s tem izkazujemo preveč časti. Oni so organizatorji uničevanja. S povzročitelji takšnih zločinov ni mogoč mir, dokler je še kaj italijanske krvi.

Sovjetske bombe na Stockholm

Stockholm, 23. febr. Komentarji stokholmskega tiska o sovjetskem bombardiranju Stockholma splošno vprašujejo, kako je bilo možno, da so sovjetski letalci odvrgli bombe na jasno razsvetljeno mesto. Morali bi vendar videti, da letijo nad nevtralno državo, pravi »Stockholms Tidningen«, in če so navzlic temu odvrgli bombe, nimajo nikakega zagovora. Smo pred resno kršitvijo nevtralnosti.

»Svenska Dagbladet« označuje to bombardiranje kot prav resno zadevo. Pričakujejo, da bodo oblasti podvzele temeljito preiskavo in učinkovite ukrepe, da preprečijo ponovitev napadov. Močan protest pa se mora seveda poslati tudi v Moskvo.

»Dagens Nyheter« ugotavlja, da »razumljivo nihče ne smatra tega bombardiranja kot nameravan napad«, vsekakor pa je ta dogodek resen in takšne zmote »se ne smejo več dogoditi«. Videti je izključeno, da bi bili letalci mislili, da je jasno osvetljeni Stockholm kako finsko mesto. Navzlic temu je to težek primer zanikrnosti pri preletu velikega osvetljenega mesta.

Helsinki, 23. febr. Lista »Ajan Saunta« in »Svenska Pressen« razpravljata v uvodniku o letalskem napadu proti Stokholmu. Le Sovjetska zveza, ugotavlja »Ajan Saunta«, je doslej v tej vojni kršila švedsko nevtralnost in ni dvoma, da tudi ta ponovni konkretni primer nudi jasen dokaz, kako malo spoštuje boljševiška Rusija pojem nevtralnosti. »Svenska Pressen« pa poudarja, da včerajšnji dogodek jasno kaže, kaj so boljševiki s tem bombardiranjem nameravali. Hoteli so švedsko pač živo opozoriti na bližino sovjetskih oporišč.

Stockholm, 24. febr. Za petek določena skupščina švedske socialistične stranke se bo razvila, kakor poroča »Folkets Dagblad«, v protestno zborovanje proti sovjetsko-ruskemu terorističnemu napadu na Stockholm. List poziva k čim večji udeležbi na tem protestnem zborovanju proti boljševiškemu terorju.

Terroristični napad na Zagreb

Zagreb, 23. febr. Angloameriški letalci so podvzeli včeraj teroristični napad na Zagreb, pri čemer je bila neka cerkev težko zadeta. Med poškodovanimi objekti so neka cerkev ter frančiškanski in dominikanski samostan, ki sta oba razrušena. Pri tem je bilo ubitih 8 dominikanskih menihov. Nadškof dr. Stepinac, ki je takoj po napadu prihitel na prizorišče nesreče, je označil napad kot blazen zločin, ki ga bo pravičnost nekoč kaznovala. Poglavnik ter številni ministri so v torek obiskali od bomb prizadete in se prepričali o njihovem hrabrem zadržanju.

Roseveltova žena za letalski teror

Madrid, 23. febr. Kakor javlja »Efe« iz Washingtona, je zagovarjala Rooseveltova žena na zadnji tiskovni konferenci angloameriški letalski teror in kritizirala proteste, ki so se pojavili z nekaterih strani proti letalskim napadom na nemška mesta in umore civilnega prebivalstva. Menila je, da morajo Angloameričani uporabljati »zelo krute metode«, če hočejo naglo končati vojno. — Te izjave spadajo točno k sliki, ki si jo je Evropa ustvarila o tej poslovni in politikujoči, toda popolnoma brezsrčni ženski.

Japonska je odločena prebresti vse težkoče

Tokio, 23. febr. Na seji vlade je poročal min. predsednik Tojo o vojnem položaju in je zagotovil, da je vlada odločena prebresti vse težkoče. Bojišču bo dala vse, kar potrebuje.

Tojo je nato naprosil člane vlade, naj se izključno posvetijo narodnim dolžnostim in prilagodijo vse delo zahtevam vojne. »Mi moramo voditi narod«, je poudaril Tojo, kakor vodijo častniki svoje moštvo. Od nas pričakujejo isto hladnokrvnost kakor od častnikov na bojiščih, če je potrebno kljubovati težkočam«.

Min. predsednik je končal svoj govor z besedami: »Ob tej priliki obnavljam svojo zaobljubo, da bom dal vse, kar je v moji moči, za dosego naših vojnih ciljev«.

Angleški brzi čoln žrtev viharja

Stockholm, 23. febr. Kakor javlja Reuter iz Ankare, se je v ponedeljek razbil med viharjem na čereh pri Nordrumu angleški brzi čoln.

Angleški in ameriški pritisk na Španijo

Ženeva, 23. febr. Levičarsko-radikalni angleški list »Tribune« formulira zahteve, ki naj bi bile postavljene španski vladi. Med njimi je tudi ponovna internacionalizacija Tangerja, popolna amnestija vseh političnih ujetnikov in dopuščanje gibanja Špancev, ki se borijo za obnovo republike, oddaja Balearskih otokov v naletu zaveznikom za čas vojne, odprava cenzure za španski tisk in določitev časa za »splošne in svobodne volitve« v Španiji. Franco brž kone teh pogojev ne bo sprejel, piše angleški list, »toda mi imamo mogočno orožje v radiju in letakih in — če hočemo — tudi v drugi španski vladi. Doslej niso bila ta sredstva na prošnjo sira Samuela Hoara in njegovih prijateljev uporabljena, toda sedaj je nastopil čas za delo. Angleški laburistični pokret je pri tem prevzel vodstvo, ker mora glede Španije poravnati častni dolg in se maščevati. Nastopil je čas, da predložimo račun, pri čemer moramo podčrtati, da velja ta račun za vse France ne glede na to, ali vladajo v Španiji alj Argentini, v Madžarski ali Finski.

Amsterdam, 23. febr. Pri debati v spodnji zbornici je izjavil Eden, da so Anglija in Združene države poslale Španiji več zahtev, ki pa ne omejujejo španske suverenosti. Dobesedno je izjavil Eden: »Nihče ne more od nas zahtevati, da se ločimo od omejenih petrolejskih zalog, če tega ne storimo svobodne volje. Sedaj so v Madridu pogajanja in bom podal zbornici, čim bo možno, podrobno poročilo o teh pogajanjih.«

Stockholm, 24. febr. Zedinjene države so sklenile, da podaljšajo petrolejsko zaporo proti Španiji še za en mesec in da uporabijo še druge gospodarske sankcije, če se ne bo petrolejska zapora izkazala dovolj učinkovito.

Stockholm, 24. febr. Glede na to, da je bila zapora petroleja proti Španiji podaljšana še za mesec dni in da bodo baje sledile še nadaljnje gospodarske sankcije proti Španiji, javlja »Stockholms Tidningen« iz New Yorka, da so v tamošnjih dobro informiranih krogih mnenja, da so sedaj v Washingtonu prevzeli pobudo v pogledu obravnavanja Španije. Washington še vedno vztraja na brezpogojni kapitulaciji Španije.

Znova težak napad na britansko prestolnico

Nezmanjšana silovitost obrambnih bojev na vzhodu — Uspešni lastni napadi — Izboljšanje nemških položajev pri Nettunu — Nad 400 ujetnikov pri Apriliji — Skoraj polovica severnoameriškega bombniškega oddelka uničena

Führerjev glavni stan, 24. febr. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na področju pri Krivem Rogu manjši boji kot v prejšnjih dneh; več sovjetskih sunkov smo odbili. Naš napad zapadno od Zvenigorodke napreduje.

Vzhodno od Žaškova so se tudi včeraj izjalovili s posebno zagrizenostjo izvedeni boljševiški napadi; precej sovražnikovih oklopnikov smo uničili.

Pri Saslavu in na področju južno od Pripjetskih močvirij so bili lastni napadi uspešni.

Južno od Berezine, severno od Rogačeva ter južnovzhodno od Vitebska se nadaljujejo obrambni boji z nezmanjšano silovitostjo. Naše čete so preprečile vse sovražnikove poizkuse, da bi prebil fronto, zajezile krajevne vdore ali jih očistile ter so pri tem zadale sovražniku visoke človeške in tvarne izgube.

Med Ilmenskim in Čudskim jezerom so se na obeh straneh Dna in zapadno od železnice Pskov-Luga izjalovili sovjetski poizkusi, da bi prebili naše odmikalne pokrete.

Na področju pri Narvi so boji zopet oživeli. Lasten napad za odstranitev nekega vdornega mesta, nastalega prejšnjega dne, je napredoval kljub močnim sovražnikovim protinapadom.

V Italiji smo s podjetji napadalnih čet izboljšali svoje postojanke na nekaterih odsekih bojišča ob nettunskem predmostju. Južno od Aprilije obkoljene sovražnikove sile smo kljub zagrizenemu sovražnikovemu odporu stisnili na ozkem prostoru ter smo pri tem privedli nad 400 ujetnikov. Več sovražnikovih razbremenilnih napadov, ki so jih podpirali močni kopni in ladijski topovi, se je zrušilo v našem obrambnem ognju.

Daljnostrelno topništvo je z dobrim uspehom obstreljevalo sovražnikova izkrcavanja na področju pri Nettunu in je prisililo več tovornih ladij, da so se obrnile.

Na južnem bojišču so se izjalovili sovražnikovi napadi severnovzhodno od Castelforta. Sovražnikove poizkuse, da bi prekoračil Gari, smo razbili.

Z ostalega bojišča ne javljajo o nikakih posebnih spopadih.

Včeraj popoldne je priletela severnoameriška bombniška skupina z močnim lovskim spremstvom nad južno nemško ozemlje. Bliskovita obramba naše protiletalske obrambe je preprečila sovražniku izvedbo nameravanih strmljenih napadov. V zračnih bojih ter s protiletalskim topništvom smo uničili 45 sovražnikovih letal, med njimi 42 bombnikov. S tem je izgubil sovražnik skoraj polovico svojega bombniškega oddelka.

V pretekli noči je vrglo nekaj sovražnikovih motiln'h letal bombe na kraje v zapadni Nemčiji.

Oddelki težkih nemških bojnih letal so izvršili nov uspešen velenapad na London, ki je povzročil obširne požare in uničenja v raznih londonskih mestnih okrajih.

Nadaljnji težki boji na vzhodu

Uspešne napadalne akcije južnovzhodno od Krivega Roga ter pri Zvenigorodki — Sovražnikovi poizkusi proboja severnovzhodno od Rogačeva so se znova izjalovili

Berlin, 24. febr. DNB. Južnovzhodno od Krivega Roga so nemške čete s podporo napadalnih topov 22. februarja kljub hudemu mrazu pričele krajevno omejena napadalna podjetja. V hudih bojih so zlomile v pričetku žilav sovjetski odpor in so zasledovale bežečega sovražnika vse do Boljšaje Kastonke. Napadalne čete so nato zavzele tovarno traktorjev na vzhodnem robu naselja, zasledovale boljševike še dalje proti vzhodu in jim zadale težke izgube. Ti novi uspešni sunki so nadaljevali že nekaj dni trajajočo serijo napadov, s katerimi porivajo nemške čete med Nikopoljem in Apostolovom prodrle sovjetske čete polagoma, a vendar stalno nazaj. Sovražnik je že ponovno poizkušal s silovitimi protisunki vzpostaviti prejšnji položaj. Začasno je res zasedel neko višino, toda bavarski lovci so napadli znova in mu jo zopet vzeli sovjetske čete pa so se umaknile v kraje dalje proti vzhodu.

Pri Krivem Rogu so se srditi boji nadaljevali. Nemške zaščitnice, ki jih je v ponedeljek z juga napadalo pet do šest divizij in z vzhoda preko Dolginčeva nadaljnjih pet divizij, so po težkih bojih od hiše do hiše zasedle zaporne postojanke tik zapadno od mesta. Sovražniku so namestu mesta prepustile kup ruševin, preko katerih je šel v zadnjih 48 urah orkan eksplozij. Med več tednov trajajočimi brezuspešnimi sovražnikovimi napadi so Nemci izvršili že vse priprave za prevoz težkega orožja in oskrbovalnih skladišč, za evakuacijo civilnega prebivalstva ter za uničenje vseh vojaških in industrijskih naprav. Vsi ti ukrepi so bili sedaj pravočasno izvedeni. Boljševikom so padle v roke le brezpomembne ruševine, ki še leta in leta ne bodo omogočale nikakega gospodarskega delovanja. Da pa je sovražnik ta razdejani kraj lahko zavzel, je moral plačati težke izgube ljudi in materijala. Neka tu boreča se rensko-westfalska divizija oklopniških grenadirjev je v zadnjih desetih dneh uničila ali zaplenila 32 oklopnikov, 24 topov in več sto strojnic, metal min in protitankovskih pušk. Boljševiške krvne izgube grede v tisoče.

Razen južnovzhodno od Krivega Roga so napadle nemške čete na jugu vzhodnega bojišča še pri Zvenigorodki, da bi preložile svojo glavno bojno črto v odseke, ki bi dopuščali ugodnejšo obrambo. Zavzele so več krajev ter jih obdržale v svoji posesti kljub vsem sovjetskim protinapadom. Zaradi topniškega ognja in letalskih napadov so imele sovjetske čete tudi tu pomembne izgube.

Ostali boji v južnem odseku so imeli le krajevni pomen. Pri Izjaslavlju so se razvili živahni spopadi. Južno od Pripjeta so bili s protinapadom odbiti sovražnikovi konjeniški oddelki, lovci na smučeh pa so zavzeli močno utrjeno sovjetsko oporišče.

Kljub hudim bojem pri Krivem Rogu in Zvenigorodki je bilo težišče zimske bitke ob Berezini in pri Rogačevu. Med Pripjetom in Berezino so se izjalovili sovražnikovi računi. Upal je namreč da bo preko zaledenelih močvirij in rečnih korit lahko lažje napadel, kakor mu je doslej uspelo, daljnovidni ukrepi nemškega vodstva in visoka morala grenadirjev pa sta boljševike tako izčrpali, da so njihovi napadi južno od Berezine v splošnem popustili. Le na enem mestu so še enkrat napadli z močnimi silami. Tu je prišlo do srditih bojev. Po očiščenju krajevnih vdorov je ostala glavna bojna črta trdno v nemški oblasti. Vdrli deli sovražnikovih sil so odrezani in jih čaka uničenje.

Severnovzhodno od Rogačeva so se boji nadaljevali z nezmanjšano srditostjo. Sovražnik je ojačil svoje čete v vdoru, ki mu je uspel v ponedeljek, ter napada sedaj s kakimi osmimi, s tanki podprtimi divizijami. V izpremenjenih polnih bojih, v katere so na obeh straneh posegle številne baterije in močni letalski oddelki, je sovražnik za ceno izredno velikih izgub dosegel nekaj krajevnih uspehov, vendar se mu nameravani prodor zopet ni posrečil. Dalje proti severu, kjer sta dve sovjetski diviziji presenetljivo prodrli, so se razen nekaj manjših vdorov, ki so že zajezeni, izjalovili vsi sovjetski sunki. Nadaljnje napade, ki naj bi vezali nemške čete, so slednje južnovzhodno od Vitebska odbile in pri tem sestrelile pet oklopnikov.

Na severu vzhodnega bojišča so nadaljevale nemške čete svoje odmikalne pokrete južnozapadno in zapadno od Ilmenskega jezera. Boljševiki so le oklevaje sledili. Ponekod so sicer skušali zbrati svoje sile in napasti, vendar jim je nemško topništvo razbilo zbirališča čet. Pri teh napadih je bilo uničenih 12 oklopnikov. Letalske sile so zadale sovražniku zlasti vzhodno od Čudskega jezera pomembne izgube.

Bojna letala so kljub slabemu vremenu bombardirala v žariščih bitke zbirališča oklopnikov, baterije in kolone. Več oklopnikov in topov je bilo uničenih. Lovci in protiletalsko topništvo so zbili 27 boljševiških letal. Skupno z 20 letali, uničenih na tleh pri Žitomiru je izgubil sovražnik v zadnjih 24 urah 47 letal.

Hudi boji na nettunskem predmostju

Berlin, 24. febr. DNB. Na nettunskem predmostju je sovražnik izvršil 22. februarja več krajevnih napadov na področju južno od Aprilije. Ob tej priliki so nemške čete poleg tega, da so ujele enega častnika in devet mož, popolnoma uničile s podporo treh oklopnikov in težkega protitankovskega topa na motoriziranih lafetah napadajočo sovražnikovo četo. Pri čiščenju kotla južno od Aprilije jim je uspelo privesti novih 150 ujetnikov.

Zadnje dni so naletele nemške divizije na zelo močan anglo-ameriški odpor. Sovražnik, ki se je upiral z vsemi sredstvi, je na centnih križiščih zakopal tanke, s katerimi strelja na nemške vojake. Istočasno je še bolj ojačil svoj že več dni trajajoči topniški ogenj, s katerim bobna neprestano na nemške postojanke. Da bi si pridobil nepotrebne izgube, se je neka nemška divizija zakopala, medtem ko je neki drugi grenadirski diviziji uspelo, da je še napredovala in da se je bočno razširila proti vzhodu. V jutranji zori 19. februarja so porinili lovci sovražnika nazaj in jim je uspelo stvoriti predmostje. Sovražnik je spoznal nevarnost tega sunka. Pričel je takoj močnejše tankovske protinapade, ki so prisilili nemške lovce, da so zopet zapustili predmostje. Nekje drugje je uspelo sovražniku z desetimi oklopniki vdreti na gozdno ozemlje, ki so ga prejšnji dan zavzeli nemški lovci. Osem tankov je bilo uničenih. K bojem 18. februarja poročajo še dodatno, da so nemške čete ujele več sto sovražnih vojakov in uničile odnosno poškodovale nadaljnjih osem oklopnikov tako, da je sovražnik 17. in 18. februarja izgubil na predmostju skupno 21 oklopnikov.

Nemška bojna letala so 22. februarja nadaljevala napade na izkrcavanja v anzijski luki, kjer so povzročila obsežna uničenja in močne požare.

Na južnoitalijanskem bojišču je potekel dan brez posebnih dogodkov.

Vpepelitev Gandhijeve žene

Amsterdam, 23. febr. Kakor javlja Reuter, je bila žena Mahatme Gandhija danes vpepeljena. V prisotnosti Gandhija je opravil pogrebne obrede njegov najmlajši sin.

Stockholm, 23. febr. Reuter javlja iz New Delhija: Člani nacionalistične stranke so zapustili v sredo v protest spodnjo zbornico zaradi prepovedi voditeljem nacionalistične stranke, da bi podali izjavo k smrti Gandhijeve žene.

Usoda kmetov pod komunizmom

Kako so boljševiki prevarali in uničili ruskega kmeta — Tudi slovenski kmet bi postal, če bi zavladal komunizem, le brezpraven poljski sužanj politkomisarjev

V komunističnem izrazoslovju se družita v skupini proletarjata najčešče delavec in kmet. Ta dva naj bi bila prav za prav temelj komunistične družbe, zato so bili leta 1917. tudi v Sovjetski Rusiji — kot komunistično organizirani državi — ustanovljeni najprej delavski in kmečki sovjeti. Iz tega bi utegnil kdo napačno sklepati, da kmečki stan komunizmu ni v napotje, temveč je od njega celo favoriziran. Resnica pa je popolnoma drugačna.

Najprej je treba opozoriti na razmere, v katerih je živel kmet v carski Rusiji. Carskoruski kmet je bil vse do carja Aleksandra II. ne samo tlačan veleposestnika, ampak tudi njegov sužanj. Imel ni ne svoje zemlje ne svoje volje. Njegov gospodar je mogel ravnati z njim popolnoma samovoljno, ne da bi se mu bilo treba za to zagovarjati pred kakršnim koli sodiščem ali drugim oblastvom. Šele car Aleksander II. je omejil kmečko suženjstvo v Rusiji in postavil veleposestniku gotove meje v njegovi oblasti nad kmetom.

Ta reforma je bil prvi žarek upanja ruskega kmeta, da se bo mogel polagoma popolnoma osvoboditi, kakor se je bil že prej v ostali Evropi. Pojavila so se zato prizadevanja, da bi omogočili ruskemu kmetu tudi odkup od graščaka. Svobodoumnejši in naprednejši elementi so predlagali, naj se to zgodi po načelih ostalih držav, toda del inteligence je iznašel, da taka ureditev ne bi ustrezala bitnosti ruskega kmeta, ki je živel pred fevdalno dobo v zadrugah, v katerih ni bilo osebne lastnine, ampak so bila vsa poljedelska tla, vsa poslopja in vsa sredstva skupna last zadruge, »mira«. Tako se je potem zgodilo, da so pričeli od zgoraj dol ustanavljati take »mire«.

Vendar se kmetje, posebno še ukrajinski, niso hoteli sprijazniti s tem načinom rešitve kmečkega vprašanja. Zahtevali so razlastitev veleposestnikov in razdelitev zemlje v zasebno last kmečkih družin, kar so ponekod tudi res dosegli. Toda odkupovalni proces je bil zelo kompliciran in počasen, zato se je tudi počasi razvijal. **Še ob padcu carizma je bila le neznatna površina Rusije v resnični lasti kmetov. Vse ostalo je bilo v oblasti veleposestnikov in »mirov«.** Prav to pa so boljševiki znali kaj spretno izkoristiti v svoje namene. Vrgli so med tlačane in člane »mirov« obljubo, **da bo postala v komunistični državi zemlja izključna last tistega, ki jo obdeluje, t. j. kmeta. L. 1917. so potem boljševiki nahujskali kmete, naj sami obračunajo z veleposestniki in si vzamejo od njih, kar jim pripada.**

Kako so ruski tlačanski in »mirski« kmetje to izvršili, je dovolj znano. Navalili so na dvorce veleposestnikov in svoje prejšnje gospodarje po večini pomorili, dvorce pa razdejali in požgali. Podivjane tlačanske množice pa so v mnogih krajih navalile tudi na tiste kmete, ki so se bili s svojo pridnostjo in naprednostjo že osvobodili tako graščakov kakor »mirov« in živeli na svojem gruntu. Tem kmetom, ki niso bili veleposestniki, so pravili »kulaki«. Ko so kmetje uničili veleposestnike in v znatni meri tudi kulake in njihove domove, so si med seboj razdelili, kar je ostalo, in razparcelirali zemljo. Zdaj so bili prepričani, da so končno dosegli tisto, po čemer so hrepeneli, in postali so vneti pristaši boljševizma. **Prav temu njihovemu navdušenju za boljševizem in dejstvu, da so pobili na tisoče in tisoče veleposestnikov in posestnikov, so boljševiški voditelji dolgovali znaten del zahvale za svojo zmago.**

Toda ruski kmetje so se mogli veseliti te svoje sreče le toliko časa, da so se boljševiki utrdili. Čim so se ti čutili dovolj močne, so se lotili **kolektivizacije** kmečkega ljudstva in zbiranja posesti v »kolhozih«. To je pomenilo, **da so kmetom spet vzeli pridobljeno zemljo in jo podržavili, nje same pa organizirali v prejšnjim »mirom« na videz podobne »kolhoze«, jih postavili pod nagajko politkomisarjev in napravili iz posestnikov poljske delavce v službi države in stranke, to je najrevnejši proletariat.** Da ruski kmetje tega niso mirno sprejeli, ve ves svet. Nastali so upori, pri katerih so rdeče čete pobile na stotisoče »uporniков«, druge pa razgnale na vse vetrove. Posledica je bila, da je ostalo mnogo zemlje neobdelane; pa tudi tisti, ki so bili prisiljeni delati, so delo sabotirali. Tako je doživela SSSR strahotno lakoto, ki je pokosila nadaljnje milijone ljudi. Vendar so se upori in primeri sabotaž v raznih oblikah še dolgo nadaljevali, dokler ni bil s brezobzirno brutalnostjo dosežen končni — pokopališki mir.

Ruski kmet je postal spet **raja brez zemlje, dninar na nekdaj njegovi posesti, nepresano pod nadzorstvom in udarci politkomisarjev in neprestano v strahu, da ga odženejo na prisilno delo v tovarne, Sibirijo itd.** Vse razumnejše in mlajše kmečko ljudstvo, ki se je zdelo boljševikom nevarno, je šlo tako pot usode. Stotisoči in milijoni pa so bili tudi sicer poslani v mesta, kjer so morali postati tovarniški delavci. S tem pritokom z dežele so potem ruska mesta tako naglo narastla po številu prebivalstva. **Danes je kmet najbolj pomilovanja vreden element v SSSR. Spremenjen je bil v najnižji »lompenproletariat« po prenapolnjenih mestih, ali pa v poljskega delavca brez vsakega upanja, da bi še kdaj mogel postati pravi kmet s svojim domom in svojo zemljo.** Vendar se je moglo to v SSSR še razmeroma lahko doseči, kajti tradicije kmečkega ponosa, kakor obstaja drugod, tam še ni bilo. Prejšnje suženjstvo in skupinjanje v »mirih« je nudilo boljševizmu že neko podlago za to popolno uničenje kmečkega stanu.

Položaj pri nas, tudi v slovenskih krajih, je šel že po zgodovinskem razvoju drugačno pot kakor v Rusiji, carski in boljševiški. Že pred l. 1848. smo imeli mnogo samostojnih, svobodnih kmetov, po tem letu pa je tlačanstvo sploh odpadlo in danes se ga nihče več niti ne spominja. **Slovenski kmet je, kakor le malokateri drug na svetu, vzljubil svojo zemljo in svoj očetovski dom.** Na svoj grunt je navezan z vsem svojim bitjem in kdor bi mu ga vzel, bi ubil v njem vse, kar mu daje moč do tridega življenja. Zato se najdejo pri nas še vedno ljudje, ki ne morejo verjeti, da bi tudi slovenskega kmeta zadela enaka usoda, kakor je ruskega, če bi pri nas zmagal komunizem. Celo komunisti sami si ne upajo govoriti o kolektivizaciji kmetov v »kolhozih« tako odkrito, kakor govore o raznih drugih načrtih.

Ali je torej morda mogoče verjeti, da Slovenci ne bi dobili v primeru komunizma **kolhozov? Nikoli! Kakor vedno in pri vsem, se komunisti tudi v tem oziru poslužujejo svoje stare taktike zavajanja ljudi z lažnjivimi propagandnimi gesli.** Kakor so hoteli v Rusiji pridobiti kmete (dejansko tedaj še tlačane) za sodelovanje z obljubo, da si bodo lahko prisvojili veleposestniško zemljo, tako bi si radi tudi pri nas zagotovili vsaj pasivno zadržanje kmetov z zatrjevanjem, da slovenske pokrajine niso prikladne za kolektivizacijo v kolhozih. **Toda če bi komunizem pri nas utrdil svojo oblast, bi doletela slovenskega kmeta enaka usoda kakor je ruskega pod enakim režimom. Slovenski kmet bi postal iz lastnika svojega doma in grunta poljski delavec pod bičem barab in faliranih študentov z naslovi politkomisarjev.**

Slovenski kmet to dobro ve, zato pa je prišel prav iz njegovih vrst prvi organizirani odpor proti komunizmu.

P. K.

Churchillov poklon pred Stalinom

Udarci dovčerajšnjim varovancem

Berlin, 23. febr. Churchillov govor pred spodnjo zbornico kaže na temeljni preokret angleškega položaja in njenega stališča v zavezniškem taboru. Po trdovratnem molku, ki je trajal več mesecev, je Churchill sedaj spregovoril v dokaj ponižnem tonu. V njegovem govoru pogrešamo vso samozavest, samodopadenje in cinično nadmočnost, ki so bile sicer za Churchilla tako svojstvene. Današnji Churchill je zelo previden v svojih izrazih in posebno značilen je zanj njegov ponižen nastop napram sovjetskemu zaveznику. Ves njegov govor je en sam globok poklon pred Kremljem. Churchill ne opusti ničesar, da ne bi Stalinu zagotovil svoje vdanosti in podvrženosti.

Šele te dni se je londonski »Daily Mail« poglobil v mišljenje, splošno razširjeno v Sovjetski Rusiji, da spadajo namreč k vojni tri reči in sicer: ljudje, gradivo in potrpljenje. Ljudi dobavlja Sovjetska Rusija, gradivo Amerika, potrpljenje pa Anglež. Tudi Churchill se je nedavno sklično izrazil, sedaj pa se v tem svojem govoru nekako opravičuje in poizkuša dokazati, da Angleži nimajo zgolj potrpljenja, temveč doprinašajo tudi žrtve. To je šlo na moskovski račun, odkoder vendar prihajajo tako obupni klici za drugo fronto. Namestu, da bi kakor običajno postavljal prognoze, je Churchill tokrat smatral za primernejše, da je podčrtaval močno bojno silo nemških čet in svaril pred iluzijo, da je Nemčija pred zlomom, istočasno pa je vsaj deloma priznal angleške izgube, da pokaže Moskvi, da tudi Anglija daje svoj krvni davek za angloameriško-boljševiško vojno.

Te Churchillove izjave o vojaškem položaju so v jasnem nasprotju s formuliranji angleške propagande in angleškega tiska. Medtem ko angleška agitacija ne utegne dovolj prikazati letalskega terorja kot velik uspeh, mora Churchill priznati, da je ta vojna akcija stala Anglijo 48.700 letalcev. To je brez dvoma visoka cena, ki bo angleško javnost presenetila in odstranila prenekatero zmoto. Navzlic temu pa je podal Churchill novo izpoved o bombnem terorju, ki ga je označil kot »temelj angleškega bojevanja«, s katerim je vsaj po njegovih trditvah občutno razbremenil sovjetsko vojsko. Na drugi strani pa mu očitno ni preveč dobro ob letalskem terorju, kajti le težko je zamogel Churchill prikriti svoj strah pred nemškim protiudarcem. Vsekakor si je na jasnem, da Nemčija ne bo ostala Angliji ničesar dolžna.

Kar pa je imel angleški ministrski predsednik povedati k položaju na južnoitalijanskih bojiščih, je bilo vse drugo kakor ohrabrujoče za Angleže. Sicer jih je še nadalje skušal prepričati, da bodo Angloameričani le nekega dne vkorakali v Rim, vendar je priznal, da sta nemška bojna moč in nemški napadalni duh marsikaj zmedla v angloameriškem računu. Tudi Churchillova izjava, da je treba v bodočnosti pričakovati v Italiji trdo in težko borbo, pomeni za angleški narod zelo neprijetno presenečenje.

Najbolj značilno v političnih izvajanjih Churchilla je brezpogojna podreditev Anglije Stalinovemu diktatu. V njegovem govoru ni več nobene besede o tradicijonalni angleški politiki ravnotežja, o omejitvi interesnih področij, pač pa Churchill potrjuje Kremlju, da Anglija brez ugovora priznava teheranski sporazum in prepušča Evropo boljševizmu. Kakšen preokret napram času, ko je Churchill menil, da še utegne postavljati zahteve za angleški imperij! Danes velja tudi zanj zgolj še ena zahteva, zahteva Kremlja. Hladnokrvno izroča Anglija svoje varovance boljševizmu pod nož. Tudi poljsko vprašanje za London ni več važno, je Churchill še enkrat jasno namignil. Poljaki si bodo pač malo utegnili kupiti za Churchillova zagotavljanja globokih simpatij, kajti takoj v prihodnjem stavku že hiti zagotavljati, da ima »veliko razumevanje za sovjetsko stališče«. Brezobzirno priznava sovjetsko pravico do varnosti. Le sovjetske vojske lahko pravi Churchill, osvobodijo Poljsko. Kako ta ovoboditev izgleda, je ustvaril predokus že Katin. Kakor prepušča Churchill Kremlju proste roke v poljskem vprašanju, tako mu prepušča tudi odločitev o usodi baltskih in balkanskih narodov ter sploh vse Evrope.

Churchillova zagotovitev, da uporaba atlantske listine ne pride za Nemčijo v poštev, pomeni popolno bankrotiranje. Ponovno se je pokazalo, da je bila atlantska listina samo veliko slepilo, ki je bilo ustvarjeno zgolj za bedake, da bi jih preslepili o pravih angloameriških namerah. Če atlantska listina ni porabna za sovražnike, kdaj naj bo potem porabna? Za prijatelja vendar nima nobenega smisla.

Če strnemo govor, moramo ugotoviti, da je to, kar je bilo rečeno, zelo majhno, da pa je bilo nasprotno mnogo zamolčanega. Brez dvoma bi bil angleški narod rad ka slišal o položaju na Pacifiku, ker je malo prej ameriški glavni stan priznal, da so bili uničeni veliki deli angleške 7. divizije v Burmi. Tudi o Beveridgovem načrtu in socialnem programu ni imel Churchill javnosti mnogo povedati. Rajši je molčal.

Dasi Churchillu poslušen tisk kakor običajno ploska k njegovemu govoru, vendar pa javnosti ni ostalo prikrito, da je Churchill tokrat, namestu da bi kakor običajno plaval v upanjih, govoril zelo mnogo o nemški bojni moči, o angleških izgubah in težkih dneh, ki čakajo Angleže, če pa so bili njegovi sovjetski prijatelji zadovoljni z njegovim zatrjevanjem, da je Anglija s svojim bombnim terorjem in boji v Italiji bistveno razbremenila vzhodno bojišče, se mora zastran nujnih zahtev po drugi fronti zelo dvomiti. Tudi njegovi prijatelji onstran Oceana ne bodo preveč srečni, ker pričakuje Churchill od njih večji delež pri bremenih vojne.

V enem pa se vendar Churchill popolnoma sogлаša s svojim prijateljem Rooseveltom. Oba namreč opozarjata pred prezgodnjim optimizmom. S tem opozorilom je Churchill pričel svoj govor in par ur zatem je Roosevelt izrabil na neki tiskovni konferenci priliko, da je to opozorilo svojega tovariša ob Temzi podčrtal in ponovil, znak pač, da sta agitacija in resničnost v Angliji in Zedinjenih državah dva popolnoma nasprotna pojma.

Berlin, 23. febr. Obžalovanje, ki ga je izrazil Churchill v svojem včerajšnjem govoru o domnevnih zapletenih in angleškim interesom neprijetnim razmerah na Balkanu posebno v bivši Jugoslaviji in Grčiji, zveni, kakor izjavljajo v Berlinu, kaj značilno iz ust zastopnika one velesile, ki je s svojo politiko potegnila narode Balkana v vojno in s tem povzročila razmere, zaradi katerih morajo prav ti narodi v prvi vrsti trpeti.

Moskva proti poljski begunski vladi

Stockholm, 24. febr. »Dagens Nyheter« prinaša poročilo UP iz Moskve, ki pravi: »List „Wolna polska“ javlja, da za sovjetskimi črtami že deluje poljski „nacionalni svet“.« Iz tega sklepajo, da je že bila osnovana poljska nacionalna vlada v Moskvi.

Stalinovo pismo Rooseveltu

Stockholm, 23. febr. Reuter javlja iz Washingtona: Predsednik Roosevelt je objavil, da mu je sovjetski poslanik Gromikov, ki je v torek obiskal Belo hišo, izročil Stalinovo osebno pismo. Predsednik Roosevelt je odklonil navedbo točnejše vsebine pisma.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Najsenzacijonalnejši film sezone!
Zadnja velika umetnina znamenitega filmskega igralca Heinricha Georgea

USODA

Iz tragičnega življenja bolgarskega kneza Melnika in njegovih otrok
Sodelujejo: Gisela Uhlen, Werner Hinz, Oskar Sima, Christian Kayssler, dunajska filharmonija
Režija: Geza v. Bolvary
Predstave ob: 15 in 17. uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Krasni posnetki Prage, glasba nesmrtnega skladatelja Smetane in prizori iz »Prodane neveste« v odličnem dramatičnem delu

ZLATA PRAGA

Kristina Söderbaum, Paul Klinger, Kurt Meisel
Predstave ob: 15 in 17.30 uri

KINO UNION Telefon 22-21

Naš pustni spored!
Kako je hotel pred sto leti bogat dunajski trgovec osvojiti lepo kmečko županjo, nam pokaže nad vse zabavni barvni film

Kopalnica na skednju

V glavnih vlogah: Heili Finkenzeller, Will Dohm in drugi odlični igralci
Mladini neprimerno!
Predstave ob 15.30 in 17.30 uri

Februarska „Dobra knjiga“

prinaša enega prvih romanov znanega norveškega pisatelja JOHANA BOJERJA

ERIK EVIE

Zgodba obravnava življenje mladega človeka, ki se pogumno in zato uspešno bori z usodo. V njej so ljudje z evropskega severa prikazani v vsej svoji osvajajoči naturni veličini. — Roman

je pravkar izšel!

Naročniki, ki hodijo sami po romane DK, naj pridejo ali pošljejo tudi po novo knjigo v upravo naših listov v »Narodni tiskarni«, ostalim naročnikom DK pa se dostavlja te dni na dom.

Nenaročniki lahko dobe novi roman po ceni 13 lir za broširani in 28 lir za vezani izvod tudi v upravi naših listov ali pa v kateri koli knjigarni.

Gospodarstvo

Industrija in kmetijstvo na Jadranskem primorju

Tržaški list »Deutsche Adria Zeitung« objavlja zanimiv članek o industriji na upravnem področju Jadransko primorje, v katerem pravi med drugim naslednje:

Obrtno in industrijsko delovanje celotnega področja sloni na železarski industriji na lesnem gospodarstvu in na kmetijski proizvodnji. Rudarstvo je najbolj razvito v istrski pokrajini med Trstom in Reko. Tu je več rudnikov rjavega premoga, kjer kopljejo prav dober premog. Pomembni so tudi rudniki boksita, ki tvorijo snovo za proizvodnjo aluminija. Nadalje se pridobiva svinčena, cinkova in živosrebrna ruda. Na tej osnovi so nastali zlasti v Trstu obrati železarske industrije, strojno-industrijska podjetja, koksarne, elektrotehnični obrati in kemična industrija. Pogonsko silo dajejo tem podjetjem pomembne vodne centrale. Številni manjši obrati za predelavo železa so predvsem v videmski pokrajini, kjer izdelujejo različno gospodarsko orodje iz železa, pa tudi izdelke fine mehanike. V videmski pokrajini je tudi več predilnic.

Goriška pokrajina ima razvito industrijo za predelavo železa, cementne tvornice in bombažne predilnice. Lesno bogastvo je znatno predvsem v Ljubljanski pokrajini, ki ima tudi številne obrate za predelovanje lesa. Najpomembnejša industrijska stroka Ljubljanske pokrajine je papirna industrija, na kateri sloni ostala proizvodnja izdelkov iz papirja. V Trstu pa sta še dve sorodni tvornici, in sicer tvornica cigaretnega papirja in tvornica igralnih kart.

V vseh pokrajinah Jadranskega Primorja je razvita industrija za predelovanje poljskih in vrtnih pridelkov (sočivje, sadje, vino in olje). Ta stroka je zlasti močno zastopana v tržaški pokrajini.

V Trstu se je v zvezi z ladjedelstvom razvila težka železarska industrija. Pomembna pa je tudi tržaška kemična industrija (barve, zdravila, rafinerije). Številne so na področju Jadranskega Primorja tudi tvornice za konzerviranje rib. Razvoj trgovine, industrije in plovbe je omogočil ustanovitev močnih bančnih in zavarovalnih družb. Tako sega delokrog tržaških zavarovalnic celo preko evropske celine v prekomorske dežele.

Ozemlje Jadranskega primorja vsebuje področja, ki so izrečno rodovitna, kakor je n. pr. južni del Videmske pokrajine, južni del Goriške pokrajine. Poleg tega vsebuje zelo malo rodovitna področja na Krasu. V videmski nižini pridelujejo predvsem žito in so tam podnebne razmere tako ugodne, da lahko pridelujejo koruzo in krompir kot drugi pridelek. Močno razvito je tudi vinogradništvo in vrtnarstvo. To rodovitno področje sega tudi preko videmske pokrajine v južno goriško pokrajino. V severnem delu videmske in goriške pokrajine pa je predvsem zastopana živinoreja. Ljubljanska pokrajina je v pogledu kmetijske proizvodnje razmeroma revna. Tu prevladuje, kakor v severnem delu goriške pokrajine, lesno gospodarstvo. Bolj je v ljubljanski pokrajini razvita živinoreja. Tržaška pokrajina ima razmeroma malo kmetijsko izkoriščene zemlje, ker se tu pričenja Kras. Le ob morju se razteza v ravnini rodovitno področje. Podobno je v istrski pokrajini, kjer je nekaj rodovitne zemlje samo v zapadnem delu ob obali. Bolje je v istrski pokrajini razvito vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo.

Kmetijska posestva so na Jadranskem primorju po večini majhna, v videmski pokrajini pa prevladuje na veleposestvih zakupni sistem. Takozvani »kolonat« morajo družinskemu gospodarju oddati polovico pridelka.

Razmeroma majhen del kmetijsko izkoriščene površine, ki obsega komaj polovico celotne površine Jadranskega primorja, ne zadošča za prehrano prebivalstva in številnih z mest. Zato je področje Jadranskega primorja s približno 2 in četrt milijona prebivalcev v prehrani pasivno. Potreben je uvoz tako rastlinskih, kakor tudi živinorejskih proizvodov. Najbolj pasivne so tržaška, istrska in reška pokrajina pa tudi ljubljanska pokrajina je navezana na dovoz živil. Predvsem je težavna oskrba z mačehami, temu vprašanju posvečajo oblastva posebno pozornost in go skušajo rešiti s čim večjim pridelovanjem oljaric in z intenzivnejšo živinorejo. Povečana oddaja mleka naj omogoči večjo proizvodjo surovega masla.

Steklo bodočnosti

Institut za proučevanje stekla v Hradcu Kralovem se v svojem letnem poročilu obširno bavi z bodočnostjo kaljenega stekla. Že dolgo je znano, da pridobi steklo pri nagli ohladitvi večjo mehanično in termično trdoto. Že v devetem stoletju so poznali steklo, ki se skoro ne razbije. Izdelovanje takega stekla je bila od nekdaj vroča želja vseh steklarn. Četudi prizadevanja v tej smeri niso prinesla mnogo uspeha je vendar novodobna tehnika uspela, izdelati nove vrste stekla, oziroma jih tako oplemenititi, da praktično lahko govorimo o steklu, ki se ne razbije. Sicer ne moremo trditi, da se tako steklo sploh ne razbije. Vendar je mehanična in termična trdnost tega stekla tako velika, da praktično ustreza zahtevi po steklu, ki se ne razbije.

Novo kaljeno steklo se pridobiva na ta način, da se predmet iz stekla segreje do temperature, kjer postane steklo mehko, nakar se naglo ohladi. Pri tem naglem ohlajenju se trdnost stekla znatno poveča prav tako tudi njegova elastičnost. Ohlajenje se vrši z mrzlim zrakom. Četudi je postopek razmeroma enostaven so bili potrebni dolgoletni poiskusi, preden je uspelo najti pravilen način kaljenja takega stekla. Kaljeno steklo ima sedemkrat večjo odpornost proti udarcu kakor navadno steklo. Njegova odpornost pri upogibanju pa je osemkrat večja. Tako steklo prenese nagle spremembe temperature od 20 do 300 stopinj Celzija ne da bi počilo. Zato se lahko uporablja tudi namesto kovin za kuhinjsko posodo. Tudi kot stavbno gradivo je tako kaljeno steklo izredno uporabno, tako za oblogo sten, za razne konzole, ograje itd. na stopnicah, pa tudi za postavitev docela prozornih sten, ki se lahko postavijo brez vsakih opor.

Veliko bodočnost pripisujejo kaljenemu steklu v proizvodnji pohištva. Iz stekla bodo izdelovali mize, omare, regale, stole itd. Trdnost kaljenega stekla je tako velika, da je pogosto treba iz estetskih razlogov vzeti večje dimenzije posameznih delov, kakor bi bilo potrebno. Kaljeno steklo se lahko izdela kot prozorno steklo ali kot motno ali marmorirano steklo. S posebnim uspehom so pričeli uporabljati kaljeno steklo v bolnišnicah za oblogo sten v operacijskih dvoranah, kopalnicah, hodnikih, laboratorijih itd. Pri tem je važna ne samo trdnost gradiva, temveč tudi okolnost, da se da steklo z lahkoto čistiti in vrhu tega drži toploto. Tudi opremo operacijskih dvoran izdelujejo že v celoti iz kaljenega stekla.

GOSPODARSKE VESTI

= **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Kakor smo že kratko poročali, so se pričela v Zagrebu trgovinska pogajanja med nemško delegacijo, ki jo vodi ministrski dirigent dr. Reinhardt, in hrvatsko delegacijo pod vodstvom šefa odseka dr. Hondla. V razpravi so vprašanja, ki se dotečejo blagovne izmenjave, cen, kontingentov, carin in plačilnega prometa. Poslovodja nemške trgovinske zbornice za Hrvatsko dr. Wegmann je v zvezi s temi pogajanji opozoril zlasti na vprašanje ureditve cen. Razmeroma visoke cene na Hrvatskem povzročajo nastanek sedla kliringških terjatev nasproti Nemčiji in lovoljujejo pri izvozu v Nemčijo izvoznikom razmeroma znatne dobičke, ki jih država z davki ne more prav zajeti. To vprašanje se bo verjetno uredilo na ta način, da bodo zvišane nemške izvozne cene, ne da bi se zaradi tega prodajne cene za potrošnike na Hrvatskem dvignile. V tej zvezi se razpravlja o možnosti ustanovitve posebne nemško-hrvatske družbe po vzorcu nemško-grške družbe Degriges, preko katere bi se razlike v cenah izravnale. — Ukrepi za štednjo z električnim tokom v Zagrebu so bili že pred tedni nekoliko omiljeni. Sedaj je izšla nova odredba, ki omogoča večjo potrošnjo električnega toka tudi v kinematografih. Odslej bodo lahko imeli kinematografi v Zagrebu 14 predstav na teden, namesto dosedanjim osmim predstavam.

= **K ustanovitvi prehranjevalnega urada v Sarajevu** poročajo, da bo obsegalo področje tega preskrbovalnega urada vse ozemlje južno od Save do Jadranskega morja, to je ozemlje, ki je v prehrani pasivno in predstavlja polovico državnega področja. Na tem področju bodo omiljeni predpisi glede trgovine z živili in bo dopuščena več ali manj svobodna trgovina, vendar bo onemogočen vsak izvoz živil iz tega področja.

= **Cene v Švici.** Poročilo švicarske sekcije za trgovinsko statistiko navaja, da so bile cene uvoznega blaga lani za 127% višje kakor v letu 1928., medtem ko so cene izvoznega blaga v primeri s tem letom narasle le za 96%. Živila so se v primeri z letom 1928. podražila v celoti za 218%, medtem ko so se industrijske surovine v ceni dvignile le za 18%, cena izdelkom pa je narasla za 66%.

= **Razvoj rudarstva v Makedoniji.** Po priključitvi bivše Južne Srbije k Bolgariji je v zadnjih letih uspelo znatno dvigniti proizvodnjo kromove rude. V rudnikih kromove rude je sedaj zaposlenih 5000 delavcev. V evropski proizvodnji kromove rude je Makedonija sedaj na drugem mestu, takoj za Turčijo. Znatno se je povečala tudi makedonska proizvodnja molibdenove rude in zavzema sedaj Makedonija v evropski proizvodnji te rude prvo mesto. Morda bo v kratkem dosegla prvo mesto v svetovni proizvodnji. V rudnikih molibdenove rude je zaposlenih 9000 delavcev. Sedaj obnavljajo tudi rudnike svinčeno-cinkove rude, kjer je delo od balkanske vojne mirovalo. Vrhu tega pridobivajo v Makedoniji antimonovo in arzenovo rudo. Vsega je zaposlenih 14.000 rudarjev.

Kundmachungen des Ernährungsamtes

Verkauf von Fleisch auf den Abschnitt „14 — F“

Die Verbraucher erhalten am Samstag, den 26. d. M. bei ihren Metzgern je 10 Dkg Rindfleisch gegen Abgabe des Abschnittes »14-F« der Februargrundlebensmittelkarte ausgegeben vom städtischen Versorgungsamt in Laibach. Die Verbraucher, die das Fleisch bei den Metzgern mit den Anfangsbuchstaben N—Ž und bei den Metzgern Musar und Mlakar beziehen, bekommen je 5 Dkg Fleischerzeugnisse auf denselben Abschnitt. Sämtliche Metzger haben sich zwecks Fleischzuteilung am Freitag, den 25. l. M. Punkt 9 Uhr in der Städtischen Schlachthalle einzufinden.

Obvestila »Prevoda«

Prodaja mesa na odrezek „14 — F“

Potrošniki bodo dobili **v soboto 26. t. m.** pri svojih mesarjih **10 dkg govejega mesa** proti odvzemu **odrezka »14-F«** februarske živilske nakaznice, izdane od Mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani.

Potrošniki, ki kupujejo meso pri mesarjih z začetnicami N—Ž in pri mesarjih Musar in Mlakar, bodo prejeli 5 dkg mesnih izdelkov na isti odrezek.

Vsi mesarji morajo biti zaradi dodelitve mesa v petek 25. t. m. točno **ob 9. na Mestni klavnici.**

Kratke vesti z vsega sveta

Tokio, 20. febr. Začasna indijska vlada je sklenila, da se bo 21. februar prostavljal kot »dan začasne vlade Indije«.

Stockholm, 17. febr. General Montgomery, ki bi moral v sredo obiskati nek dobrodelni koncert, se je opravičil z brzojavko, v kateri sporoča, da »je preveč zaposlen z invazijo«, da bi utegnil priti.

Tokio, 17. febr. Kot nadaljnji ukrep za izvedbo razširjenega zakona o letalski zaščiti je določil notranji minister naslednjih 12 mest kot važnih za letalsko zaščito: Tokio, Jokohama, Kavasaki, Nagoya, Osaka, Kobe, Amagaskai, Moji, Kokura, Tohta, Javata, Vakamcu.

Helsinki, 18. febr. **Z vladnim sklepom bodo v mestih Helsinki, Viipuri, Hamina, Kotko, Loviisa, Porvoo, Tammisaari, Hanko in Turku v tem semestru poleg že odrejene prekinitve šolskega pouka za nižje razrede, ukinili pouk tudi za višje letnike.**

Nanking, 18. febr. **V izvajanju sklepa nankinške vlade, da mora biti v treh letih zatrto na Kitajskem opijsko zlo, je bilo sajenje maka na severnem Kitajskem strogo prepovedano. S tem bodo odpravljeni s Kitajske zadnji ostanki podle angloameriške politike.**

Kronika

* **Führer čestita Rosegerjevemu sinu.** Ob 70 letnici rojstva je prejel sin pisatelja Rosegerja, zdravstveni svetnik dr. Roseger čestitke tudi od Führerja velikonemškega Reicha. V brzojavki je rečeno, da se Hitler ob 70 letnici dr. Rosegerja z velikim veseljem spominja njegovega očeta, ki je podaril nemškemu ljudstvu toliko čudovitih del. Podobne čestitke je poslal Rosegerju tudi propagandni minister dr. Goebbels.

* **Poldrugi milijon mladostnikov pomaga pospravljati žetev.** Vodja nemške mladine Axmann poudarja, da se mora mladina od 10. do 18. leta tudi letos žrtvovati za domovino ter pomagati pri pospravljanju žetve. Lani je bilo na ta način zaposlenih poldrugi milijon mladostnikov obojega spola. Uspeh te pomoči je bil prav lep. Dečki in dekleta so pomagali žeti in pospravljati žito, seno in druge kmetijske pridelke. Ponekod so bili zaposleni kar celi razredi. Kmetje so te mlade pomočnike prav radi videli ter so jih za njihovo delo tudi primerno pogostili. Statistični pregled pravi, da so mladostniki s svojo pomočjo opravili za 22 milijonov delovnih dni dela. Na podoben način bo pomoč pri kmetskih delih urejena tudi letos.

* **Na dunajski visoki šoli za trgovino** je bil imenovan za izrednega profesorja docent dr. Herbert Timm z univerze v Hamburgu. Dodeljena mu je bila stolica za narodno gospodarstvo.

* **Nič več papeževe straže v Castel Gandolfu.** Vatikan je sklenil, tako poročajo iz Rima, da bo po opustošenju Castel Gandolfa ukinil papeževo stražo, ki je stala pred letoviškim dvorcem svetega očeta v Castel Gandolfu.

* **Italijanski operni večer v Gradcu.** Minulo soboto so priredili gostje z juga v Gradcu operni večer. Nastopili so sopranistka Ana Surani, tenorist Anton Roje in baritonist Dominik Marabottini. Peli so arije iz raznih opernih partitur. Pevce je spremljal prof. Renato Virginio iz Milana.

* **Prebivalstvo na Stromboliju brez kruha.** Iz Rima poročajo, da so ameriške zasedbene oblasti v južni Italiji popolnoma pozabile na 3.000 prebivalcev, ki živijo na ognjeniškem otoku Stromboliju. Ti ljudje so v januarju ostali brez kruha in drugih živil. Da bi priskrbel pomoč, si je nekdo izmislil svojevrstno zvijačo. Brzojavil je v Palermo, da je izbruh ognjenika Strombolija uničil večji del otoka, nakar so Američani poslali tja ladjo z živili.

* **Goslač Oreškov žrtev letalske vojne.** Iz Sofije poročajo, da je bil ubit pri letalskem napadu na Sofijo tudi bolgarski goslač, profesor na bolgarski glasbeni akademiji dr. Oreškov. Ubit je bil med napadom, ki je bil izvršen pred mesecem dni, smrt pa so ugotovili šele sedaj.

* **Stoletnica plovbe v Bremenu.** Letos pred sto leti se je odpeljala iz Bremena na Angleško prva nemška ladja s svojimi tovori. Takrat je bila osnovana tudi posebna družba za pomorski trgovinski promet med Nemčijo in Anglijo.

* **Obvezna služba za rokodelce v Rumuniji.** Rumunsko vojno ministrstvo je izdalo dekret, ki poziva na obvezno delovno službo obrtnike vseh strok in kategorij v starosti od 18. do 60. leta. Obrtniki bodo sprejemali mezde, katerih višino določa poseben zakon.

* **Novi španski narodni muzej v Madridu** je bil v torek v prisotnosti prosvetnega ministra odprt. V 22 dvoranah so zbrane noše in lepotila ter delovni in glasbeni instrumenti od najstarejše preteklosti Španije do danes.

* **140.000 angleških ujetnikov na Japonskem.** Listi beležijo, da cenijo število angleških ujetnikov v japonskih rokah nad 140.000 mož.

* **40.000 emigrantov na Švedskem.** Švedski pravosodni minister Bergquist je v nekem javnem govoru v Stockholmu izjavil, da se nahaja na Švedskem trenutno 40.000 emigrantov, 300 izmed njih je švedska vlada internirala.

* **Izvoz zajcev iz Madžarske.** Letošnji lov na divjačino na Madžarskem je znatno boljši od lanskega. Čeprav se je poraba mesa divjačine zaradi vojnih razmer tudi na Madžarskem povečala, so vendar izvozili v inozemstvo približno 200.000 ustreljenih zajcev.

* **Žerjavi se vračajo.** Iz Porenja poročajo, da se žerjavi letos že vračajo v kraje, katere so v jesenskih mesecih zelo pozno zapustil. Kakor je kazal odhod žerjavov na pozno jesen in milo zimo, tako si obetajo od povratka teh ptičev zgodnjo pomlad.

* **Potovanje rib v Črnem morju.** Boji na Črnem morju so dovedli do pravega potovanja rib, pišejo rumunski listi. Rumunski ribiči so pred kratkim ulovili v bližini Constance znatne množine plavih slanikov, težkih 300 do 400 gramov. Tako veliki slaniki doslej niso bili znani v rumunskem vodovju. Strokovnjaki trdijo, da gre za ribe, ki žive v vodovju Krima in so se zaradi tamošnjih bojev preselile v rumunsko vodovje.

* **750 milijonov črk je postavil.** V Osnabrücku je te dni obhajal 50letnico svojega dela za stavnim strojem strojni stavec, ki je postavil v svojem življenju okrog 750 milijonov črk. Mož ima menda malo tekmecev med tovariši »črnega« poklica.

* **50.000 ur je popravil** urar Weinreich iz Helldrungena. Mož šteje že 87 let, pa je še vedno delaven pri urarski mizici.

* **Žična železnica v Sinajo.** V znanem zimskem športnem kraju Sinaj v Rumuniji bodo sedaj pričeli graditi žično železnico. Dela, ki bodo zahtevala 450.000.000 lejev, bo izvedel državni tujskoprometni urad.

Iz Ljubljane

u— **Nova grobova.** Dne 19. februarja je umrla na Kozini ga. Antonija Čeponinova, rojena Race. Za njo žalujejo rodbine Čebohinova, Dobrilova, Mahorčičeva in drugo sorodstvo. Na zadnji poti so pokojno spremili preteklo nedeljo na domače pokopališče. — Po kratkem in težkem trpljenju je za vedno zapustila svojce vdova po policijskem detektivu ga. Leopoldina Cankarjeva, rojena Grošl. Za njo žalujejo sinova Zoran in Bago, hčerki Tatjana in Milena por. Čekuta ter drugo sorodstvo. Pogreb blage matere bo v petek ob 16. s Postojnske ulice 22 na viško pokopališče. — Naj v miru počivata! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Prestopni dan** smo imeli včeraj, ko je bil mlaj, danes pa goduje Matija, ki je našemu kmetovalcu znamenit vremenski patron. Že je pred 10 dnevi prinesel Valentin ključe od korenin, Matija pa led razbija, oziroma ga naredi, če ga še ni. Ako poje žvižgavec pred sv. Matjem, bo slabo vreme; ako pozneje, bo dobro. Če na Matijev dan zmrzuje, še 40 dni mraz prerokuje. Kakor koli, po Matijevem godu ne gre lisjak več čez led domu. Lisjaku nobena ledena skorja ni več zanesljiva, pomlad že pričenja dramiti sile v zemlji in nad njo. Letos je Matija vzel srednjo mero: kar je bilo ledu, ga je pustil, novega pa najbrž ne bo več dosti napravil. Noči so sicer precej hladne, zlasti kadar potegne burja, dnevi pa sivi, znosni, kakor se za postni čas spodobi.

u— **Pisana jabolka** se smehljajo iz marsikatere izložbe ljubljanskih trgovin s povrtnino. So letošnjo zimo važen prispevek k naši prehrani. Prebivalstvo dobro ve ceniti ta dodatek, zato je vsakokrat po objavi v listih, da se dodele jabolka na ta ali oni odrezek, veliko zanimanje. Res so nekatere družine v sedanji vojni celo v taki meri prizadete, da težko zmorejo denar za jabolka, vendar gledajo, da si ga kakor koli prištedijo, samo da imajo otroci svoj slastni delež. Jabolka so v splošnem zelo lepa in zdrava, čeprav ne tako polno sočna, kakor naš domači pridelek. V dobi, ko je izostal vsak dovoz južnega sadja, smo se tudi Ljubljančani pošteno naučili ceniti jabolka.

u— **Glasbena akademija** priredi v petek 25. februarja ob 17.30 javni nastop svojih gojencev v veliki filharmonični dvorani. Spored bodo izvajali pevski in klavirski učenci profesorjev: A. Darjana, M. Lipovška, J. Ravnika, Ang. Trostove, Ant. Trosta, Z. Zarnikove in V. Wistinghausnove. Sporedi po 6 in 3 lire se prodajajo v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Društvu slepih** je rodbina Ivan Piskár, Ljubljana, darovala 300 lir namesto venca na grob pok. ge. Jerice Perko. Odbor se za dar iskreno zahvaljuje.

u— **Na telovadišču v Trnovem** je bil pri razdeljevanju drv dne 22. t. m. zamenjan ročni voziček (otrok). Ker je oseba znana, jo pozivam, da takoj vrne voziček v Jeranovi ul. 5, kjer dobi svojega.

u— **Nesreče.** Konj je udaril v glavo 53letnega posestnika Ivana Bolto iz Jarš. 61letna zasebnica Antonija Galetova iz Ljubljane je v kuhinji padla in si zlomila levico. Na levem očesu se je poškodoval pri padcu 44letni posestnik Jože Rus iz Plešivce. Pri sekanju drv si je poškodoval levico 32letni klepar Anton Ovca iz Ljubljane. 17letnega delavca Alberta Korenčana iz Ljubljane je povozil nek voznik, pri čemer si je fant zlomil levo nogo. Tudi 30letnega radiotelegrafista Evgena Betetta je doletela podobna nesreča. Na cesti je bil povožen in ima poškodbe po telesu. Z vrelo vodo se je opekel po levi nogi dveletni sinček čevljarja Stane Šuštaršiča iz Bresta. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

S Štajerskega

Kmečka zborovanja v ljutomerskem okrožju. V Ljutomeru in okoliških vaseh je bilo v zadnjem času več zborovanj, na katerih so obravnavali vprašanje gojitve zelenjave na polju ne samo za čas, dokler traja sedanja vojna, ampak tudi za dobo po vojni. Navzočim kmetom je razlagal gojitev povrtnine na polju okrožni svetnik Genrik, poleg njega pa tudi ing. Nemetz. Kmetje so obljubili predavateljema, da se bodo z veseljem poprijeli pobud, ki so bile izrečene na zborovanjih.

Razveseljivo delo Heimatbunda. V Ptuju se je nedavno vršil sestanek, na katerem so govorniki obravnavali vprašanje letalske zaščite. Navzočim so bili podani strokovni nasveti za tozadevne ukrepe meseca marca, če bi nastopila potreba. Obenem so govorniki poudarjali tudi razveseljivo politično delovanje štajerskega Heimatbunda, ki kaže ugodne posledice tudi na gospodarskem in socialnem polju.

Poklicne tekme v Mežici. V Mežici se je vršila te dni tekma tridesetih rudarskih vajencev. Pri tekmi je bil navzoč tudi okrožni obratovodja dr. inž. Tschernig ter okrožni mladinski vodja Suwe. Na koncu tekem se je vršilo še izpraševanje o teoriji ter o svetovnem naziranju.

Žensko delo v ptujskem okrožju. Iz Ptuja poročajo, da je ondotno žensto doseglo prav lepe uspehe v prizadevanju za socialno skrb in ljudsko izobrazbo. Zbirka po hišah, ki so jo ženske priredile, je vrgla 3000 mark, katerim je treba prišteti še nadaljnjih 10.000 mark, katere so nabrali po ulicah. Dne 10. januarja so ženske iz Ptuja uredile notranjščino vojaške bolnišnice v Novem Celju. V to bolnišnico so ženske dva dni prinašale polne košare in nahrbtnike živil in pijač, ki bodo prišle v prid junaškim ranjencem.

Smrt Herberta Töscherja. Na vzhodnem bojišču je padel 5. januarja svetnik Herbert Töscher, poročnik pri nekem grenadirskem polku. Pokojnik se je narodil v Mariboru leta 1912, ter se je z 18. letom pridružil gibanju Adolfa Hitlerja. Ljudsko in srednjo šolo je obiskoval v Mariboru, univerzo pa v Gradcu. Udeležil se je vojaškega pohoda na Norveško in v Francijo, leta 1941. je postal politični komisar v Mariboru, kjer mu je bilo poverjeno vodstvo mestnega okrožja. Pred 10 meseci je odrinil zopet v vojaško službo, kjer ga je zdaj doletela smrt na vzhodnem bojišču.

Nenadna smrt. Jože Petelinšek, vodja domobranskega oddelka v Ptuju, je 15. februarja nenadoma umrl. Pokopali so ga 18. februarja, vodstvo njegovega vojaškega oddelka pa je prevzel Rudolf Ribič iz Ptuja.

Čvrst osemdesetletnik. V Radgoni je dovršil osemdesetletnico rojstva Franc Wegscheide, lastnik tvrdke Eckwegschieder. Jubilant je tako čvrstega zdravja, da še danes stoji na čelu svojega prospevajočega podjetja.

Umrljivost dojenčkov v ptujskem okrožju je padla. Zdravstveni zavod za ptujsko okrožje je s smotrnim delom dosegel, da se je umrljivost dojenčkov v zadnjih letih znatno skrčila. Umrljivost je znašala 1941 leta 22 odstotkov, naslednje leto 14.40 odstokov, lansko leto pa samo še 12.7 odstotkov. Te številke dovolj jasno kažejo, da je skrb za mladino kronana s pozitivnimi uspehi.

Kuharški tečaj v Trbovljah. Ženska skupinska organizacija v Trbovljah je priredila več kuharskih tečajev, katerih se je udeležilo mnogo žensk. Zaradi uspeha dosedanjih kuharskih tečajev je bilo sklenjeno, da se bodo slični tečaji ponovili tudi v bližnji bodočnosti.

Nesreče in nezgode. Zaradi nesrečnega padca je dobila poškodbe na glavi 54letna Elizabeta Jančurjeva iz Studencev pri Mariboru. — Roko si je zvinila 54letna Matilda Konec iz Pobrežja pri Mariboru. — 30letni ključavničar Jože Jarčič iz Studencev pri Mariboru si je pri delu poškodoval oko. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Tatvine poštnih pošiljk strogo kaznovane. 22letni Kurt Migler in 23letni Feliks Skorpik, oba iz Maribora, sta bila uslužbena pri poštnem uradu v Brucku, kjer sta od marca 1942 do novembra 1943 ukradla več paketnih pošiljk ter si z nekaterimi drugimi uslužbenci razdelila njih vsebino. Pri kontroli je prišla tatvina na dan. Migler in Skorpik sta bila zdaj obsojena vsak na 7 let robije.

Z Gorenjskega

Tovariški večer v Kranju. Mestna skupina Stranke v Kranju je priredila pred kratkim tovariški večer, na katerem je pozdravil navzoče svetnik Friderik Molasi. Sledil je spored, sestavljen iz pevskih točk in raznih deklamacij.

Iz Trsta

Racionirana živila za marec. Prehranjevalno ravnateljstvo v Trstu opozarja potrošnike vseh občin tržaške pokrajine, da bodo prejeli s 1. marcem naslednje količine racioniranih živil: na osebo po 1 kg riža in 1 kg testenin in pol kg sladkorja. Glede dodelitve maščob bo še sledil uradni razglas.

Novi kemični tečaji za vseučiliščnike I. letnika. Z ozirom na številne prošnje vseučiliščnikov I. letnika, ki so se posvetili čisti, industrijski ter lekarniški kemiji, se proučuje pri kemičnem laboratoriju blagovnega zavoda tržaškega vseučilišča možnost organizirati poseben poletni tečaj v juniju in juliju, ki ga bodo lahko posečali prizadeti vseučiliščniki. Javiti se morajo do 29. februarja pri vseučiliškem tajniku.

Smrtna kosa. Dne 20. in 21. februarja so umrli med drugimi v Trstu 34letna Olga Merlak-Figa, 4letni Guido Gobec, 51letni Franc Santoro, 70letna Evfemija Gospardis, 31letna Hermengilda Gorup, 75letni Ivan Češka, 82letna Ivanka Vodopivec, 83letna Marija David vdova Ochwind, 79letna Apolonija Zadkovič vd. Rupena, 36letna Ana Fakin, 57letna Genoveva Kozlovič-Kné, 21letni Svetozar Princ, 82letna Lucija Agram vd. Križman, 38letni Ivan Štibilj, 82letna Ivanka Schwarz, 64letna Roza Vatovec vd. Depaher, 77letni Andrej Tavčar in 62letna Antonija Gerin.

Rojstva, smrti in poroke. Po pravkar zbranih podatkih je bilo v prvem polletju 1943. rojenih v Trstu 1917 novorojenčkov nasproti 2018 v prvem polletju 1942. V prvem polletju 1943. je bilo v Trstu 2140 smrtnih primerov, v istem časovnem razdobju 1942. pa 2280. Glede porok je v Trstu posebno zanimivo, da se je poročilo največ nevest v starosti od 20 do 23 let, največ ženinov pa je bilo starih od 23 do 30 let. V juliju 1943. ni bilo nobenega mladega para, kjer bi bila ženin in nevesta istih let. Po večini so bile neveste mlajše od ženinov za eno do 24 let, in le v manjšini so neveste, ki so bile starejše od ženinov za 1 do 19 let. Vseh porok je bilo lani v prvem polletju 1916.

Trst šteje 257.875 prebivalcev. Po stanju dne 31. julija 1943. je štel Trst po pravkar sestavljenih podatkih 257.875 duš. Število tržaškega prebivalstva je nasproti prejšnjim trem letom nekoliko naraslo, saj je štel 31. decembra 1942. leta 256.786 prebivalcev, 31. decembra 1941. 257.691 prebivalcev, 31. decembra 1940. pa 257.609 prebivalcev. Zanimivo je, da je bilo 31. julija lanskega leta manj prebivalcev kakor l. 1939., ko je štel Trst 257.954 duš. Če se ozremo še bolj nazaj, lahko razberemo sledeči razvoj tržaškega prebivalstva: dne 31. decembra 1921. je bilo v Trstu 230.627 prebivalcev, dne 21. aprila 1931. se je število dvignilo na 250.243 dne 4. aprila 1936. pa je padlo na 248.379.

Starčkov smrtni padec v stanovanju. 84letni Ervin Arling s Stopnišča Trenovia 39 je padel doma v svojem stanovanju tako nesrečno, da je podlegel usodnim posledicam dobljenih poškodb.

Gorelo je na Reški cesti 89. Ogenj je nastal zaradi slabega dimnika. Gasilci so po enournem delu pogasili ogenj. Istega dne so zaleteli plameni tudi zaradi slabega dimnika obrat v ulici Manna 21. Tudi tukaj so gasilci s takojšnim prihodom preprečili razširjenje ognja. V ulici sv. Frančiška 16 je nastal požar zaradi slabega dimnika. Gasilci so ga v času pogasili.

Najden čoln. Pristaniško poveljstvo v Trstu razglaša, da se je v bližini pristanišča Salvore našel čoln, ki meri v dolžino 4.15 m, v širino pa 1.20 m. Čoln je iz jelovine, rumeno pleskan ter brez vesel.

Iz Gorice

Prof. Fran Sivec umrl. V Gorici je v nedeljo 13. februarja zvečer po kratki bolezni umrl prof. Fran Sivec, znan in priljubljen mož, ki je vzgojil na stotine hvaležnih učencev in učenk. Prof. Sivec je bil rodom iz Vrsna pod Krnom, kjer se je narodil l. 1861. Kot ožji rojak pesnika Simona Gregorčiča je bil velik prijatelj svojega slavčka. V začetku svojega učiteljevanja je Sivec služboval v Temnici na Krasu, potem je napravil skušnjo za meščansko šolo ter bil imenovan za učitelja na goriški vadnici. Na ženskem učiteljišču v Gorici je poučeval žensko metodiko in lepopis. Pred začetkom svetovne vojne je postal šolski nadzornik za goriški okraj, med vojno se je preselil v Aidovščino po premirju pa se je vrnil v Gorico kjer je bil kmalu upokojen. Pokojnik si je stekel velike zasluge za slovensko šolstvo na Goriškem, bil je sodelavec znanega goriškega politika dr. Antona Gregorčiča ter prijatelj pesnika Simona Gregorčiča in prirodopisca Frana Erjavca. Še kratko pred smrtjo je profesorja Sivca obiskal nečak pesnika Gregorčiča ter mu prinesel pozdrave z domačih planin.

Iz Hrvatske

Cene na sarajevski cestni železnici so bile 21. januarja povišane. Vsaka vožnja s tramvajem, ne oziraje se na dolžino proge, stane za civiliste in častnike 10 kun, vojaki pa morajo plačati 6 kun. Ukinjene so mesečne vozovnice. Odslej imajo pravico do njih samo državni uradniki in častniki za ceno 310 kun. Delavska mesečna vozovnica stane 110 kun, dijaška pa 60 kun. Mesečna karta velja dnevno za dve vožnji.

Beležnica

KOLEDAR

Petek, 25. februarja: Matija.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zlata Praga.
Kino Slogа: Uspešna.
Kino Union: Kopalnica na skednju.
Produkcija Glasbene akademije ob 17.30 v veliki filharmonični dvorani.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska cesta, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Petek, 25. februarja, ob 16: **Cvrček za pečjo.** Izven. Cene od 18 lir navzdol.
Sobota, 26. februarja, ob 16: **Namišljeni bolnik.** Red A.

*

Cvrček za pečjo je hišni duh dobrega, lepega in notranje čednega doma, znamenje mirnega, varnega, čeprav na zunaj na stežaj odprtega doma in znamenje tihe družinske sreče, toplega ognjišča in trdne, četudi preproste domače strehe in znamenje prirodnega, vernega, vedrega, brhkega in odkritega srca. Osebe: John—Ceser, Galeb—J. Kovič, Tacleton—M. Skrbinšek, Edvard—Gregorin, Dotka—Šaričeva, Perta—V. Juvanova, gospa Friedlingova—Rakarjeva, Maja—Levarjeva. Režiser C. Debevec. Scenograf: ing. E. Franz.

OPERA

Petek, 25. februarja: Zaprto.
Sobota, 26. februarja, ob **15.30: Sneguročka.** Red Sobota.

*

Opozorilo abonentom reda A. V torek dne 15. t. m. je imel red A predstavo »Mrtve oči«. Ker pa je tozadevno obvestilo v časopisju izpadlo in nekateri abonenti niso prišli na predstavo, ker niso bili obveščeni, jim bo ta predstava nadoknadena v bližnji bodočnosti izven abonmaja. Kadar bo izšlo tozadevno obvestilo v časopisih za abonente reda A, naj se blagovolijo zglasiti na blagajni.

Opozarjamo na razpis pogojev za sprejem v operno baletno šolo, ki bo objavljen te dni. Sprejem bo 5. marca ob 10. uri v Operi. Reflektanti, t. j. dečki in deklice od 10. do 14. leta, naj prinesejo k sprejemu svoje dijaške knjižice, lahke letne ali kopalne obleke in telovadne copate. Pouk bo brezplačen. Plačevala se bo samo semestralna vpisnina v znesku po 50 lir. Vodja šole: šef baleta ing. Golovin.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 25. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes ob 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koncertna, napoved sporeda (nem. in slov.), nato koračnica. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.40—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert Malega orkestra, vodi Stojan Stenovic. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nem. in slov., napoved sporeda. 17.15—18.00: Zvoki ob večerni uri. 18.45—19.00. Iz našega leposlovja — Ivan Matičič: Petrinka (bere gdč. Ap. Mazovec). 19.00—19.30: Samospevi; pojeta sopranistka Maruška Patik in baritonist Miro Gregorin, pri klavirju Marjan Lipovšek. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Glasbena medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Slavni solisti. 21.00—22.00: Plesi iz nekdanjih in današnjih dni. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10 do 22.30: Nekaj napevov za lahko noč.

Kultura

Jezikovne norme in jezikovna kultura

Minilo je 85 let, kar je priobčil Fran Levstik v »Novicah« svoje znamenite »Napake slovenskega pisanja«. Podnetna razprava je izšla skoraj sočasno s »Popotovanjem iz Litije do Čateža«, spisom, ki je globoko vplival na mladega Jurčiča in na vso generacijo slovenskih pisateljev po letu 1858. Če se spomnimo, da je tega leta (1858) izšla tudi Levstikova klasična povest »Martin Krpan z Vrha« — primer, v katerem je Levstik združil praktične posledice svoje teorije o slovenski prozi z izsledki svojega jezikovnega proučevanja, vidimo, koliko bogatejši glede izpodbud in navodil je bil slovenski pisateljski pomladni leto! V »Napakah slovenskega pisanja« je Levstik dvignil svoj glas zoper samovoljno pačenje našega jezika, tako priljubljeno v časih, ko si je mogel jezikovno neuravnovešeni Koseski pridobiti sloves narodnega barda in ko je bila malone pozabljena svetla in čista poezija Prešernova.

Pomen Levstikovih »Napak slovenskega pisanja« je predvsem v tem, da so opozorile na potrebo učenja jezika in potrebo njegove kritike. Že pred Levstikom se je pojavil v vsej svoji jasnosti problem normalizacije književne slovenščine: Levstik je bil prvi, ki je s teoretičnimi in praktičnimi podneti opozoril na nekatera še danes ne docela rešena vprašanja te vrste. Pred Levstikom so seveda pisali o jeziku tudi drugi, izhajale so slovnice, minevale črkarske pravde in se delali razni poizkusi za poenotenje slovenskega književnega jezika, toda takih kvadrov, kakor jih je Levstik leta 1858. vložil v njegovo zgradbo, ni bilo dotlej mnogo: dejanja takega pomena za slovensko jezikovno kulturo bi lahko na prste našteli.

Po 85 letih je razvoj slovenskega jezika dosegel globino in širino, kakor je Levstik sredi petdesetih let prejšnjega stoletja še ni mogel dogledati. Že sam doprinos Moderne v našo jezikovno kulturo je izredno velik. Z druge strani je delo naših vodilnih slovničarjev (Ramovša, Breznika i. dr.) prineslo toliko novega gradiva in nas tako približalo normalizaciji književne slovenščine, da se nam zdi kulturni obzor Levstikovih »Napak« že zelo oddaljen. Toda če pogledamo nekoliko ostreje pravo stanje našega jezika, vidimo, da so nekateri njegovi bistveni problemi še ostali — ne le v vprašanjih zbornega govora in ortoepike sploh, marveč tudi v normalizaciji stila in pravopisa književnega jezika. Izpodbuda Levstikovih »Napak« slovenskega pisanja dobiva vedno nove načele, kar je razumljivo, če vemo, da živi jeziki niso nikdar docela ustaljeni in dokončno normalizirani in da je slovenščina jezik s primeroma mlado slovstveno tradicijo.

V teku 85 let niso samo ostale že prej dane in še vedno žive razlike med našimi narečji, ki še vedno vnašajo v jezik naših knjig in listov svoje besedje in izraze; da, vnašajo ga zlasti v zadnjih desetletjih prav obilno (besedje perifernih narečij v delih nekaterih mlajših pisateljev!). Večja socialna diferenciacija slovenskega naroda je močno povečala in razširila potrebe pogovornega jezika, ki se spričo nezadostnih norm za zborni govor precej loči od književnega jezika in tudi vpliva na njegov razvoj. Prav tako so se močno razširile druge panoge, kakor so uradni jezik, strokovni jezik, časniški jezik, meščanski govor, argot itd. Jezik ne živi samo od dela svojih jezikoslovcev in pesnikov, marveč tudi od takega razvoja v širino, od večnega križanja ljudske, narečne osnove in pogovornega jezika z normaliziranim jezikom, ki mu ustvarjalci jezikovnih umotvorov in njegovi proučevalci dajejo kanon, norme za njegovo relativno ustaljenost. Zakaj brez njih bi zavladala v jeziku prava anarhija. Čim večjo funkcijo dobiva jezik, večja je potreba njegove ekspresivnosti in čim večja je njegova prilagojenost živim potrebam vsakdanjosti in visokim zahtevam današnje umetnosti, znanosti in strokovne razčlenjenosti, bolj je na drugi strani potrebna čuječnost za varovanje in izpopolnjevanje njegovih norm.

Ni dvoma, da bo tako razgibana doba, kakor so naša tragična in herojična leta, prispevala svoje tudi v slovenski jezikovni kulturi. Kajti jezik je silno občutljiv instrument, ki zajema vase največji in najpomembnejši del človeškega življenja od danes tako zapletenih potreb praktičnega sporazumevanja do še bolj zamotanega izražanja visokih duhovnih iskanj in doživljanj. Vanj se vtiskajo v svoboski obliki nove ideje, nova kultura, nov svetovni nazor. Spomnimo se samo, kakšen velik vpliv ima na nemški jezik narodno-socialistični svetovni nazor. Podobne pojave vidimo sedaj na Hrvatskem: o vplivih vojne in novih razmer na jezik in njegov razvoj poročajo celo iz Francije z nienim na videz tako ustaljenim do kraja normaliziranim jezikom, ter iz drugih evropskih dežel. Sami smo bili priče vpliva, ki ga je imela na slovenščino srbohrvaščina v zadnjem četrt stoletju; ta vpliv je zapustil v naplavini našega besedja marsikako pridobitev, ki je tudi

Kjer koli govorite o današnjih razmerah — vedno se spomnite tudi Zimske pomoči!

nujnem ne bo mogel odpraviti, vendar je konjunktura »hrvatizmov« v splošnem že za nami in se je jezik tudi s te strani dovolj izčistil. Kako velik pa je bil vpliv s te strani, priča zanimiv pojav, da je v zadnjih dvajsetih letih pred sedanjo vojno očitno nazadovala raba znanega slovenskega dua, ne le v pogovornem, marveč deloma tudi v knjižnem, posebej še v časniškem in uradnem jeziku; potemtakem je ta vpliv segal v samo strukturo slovenščine in jo zadel tam, kjer je že po sebi manj odporna (v dualu in pod.). Sedanje prilike bodo zapustile sledove v pogovornem jeziku, v narečnem govoru in v argotu; vsak globlji poseg v socialno strukturo naroda pa bi mogel imeti posledice tudi za bodočo normalizacijo književnega jezika. Prevladovanje idealističnega svetovnega nazora vpliva nedvomno v tej smeri, da se jezik in stil razvijata na višji ravni, z večjim poudarkom na poduhovljenost življenjskega izraza in da njuna ekspresivna funkcija raste v smeri od konkretnega k abstraktnemu. Materialistična usmerjenost pa zopet jezik in slog vulgarizira ga potiska v smer od abstraktnega h konkretnemu ter znižuje njegovo poduhovljenost.

Vsekakor bo treba po sedanji vojni postaviti zopet na noge vso našo jezikovno kulturo za katero sicer niti v vojnem času ni ponehalo zanimanje, ki so ga še do nedavnega kazali naši listi. Kljub splošni težnji po izenačenju pravopisa smo še vedno dokaj daleč od resnične normalizacije. Sicer pa nimamo niti danes najvišje instance — jezikovne komisije v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti — ki bi jasno in natanko kodificirala pravopisne norme. Za nje imamo danes samo Breznik-Ramovšev Slovenski pravopis. Neka normalizacija, ki seveda upošteva funkcionalne prav kakor individualne potrebe dobrega stila, je važna tudi v stilistiki slovenskega književnega jezika. V tem pogledu velja za nas to, kar je nedavno napisal češki jezikoslovec Václav Polák za češčino: »Problem normalizacije na vseh jezikovnih področjih je z vidika modernega nazora o jeziku prav posebno važen. V teh stvareh ima tako globok pomen, kakor ga ima normalizacija povsod drugod. Kljub pravopisni, stilistični in ortoepični normi v jeziku je v zvezi s splošno tendenco normalizacije v vsej duhovni kulturi.«

Tudi v jezikovni kulturi se včasih oglašajo ljudje revolucionarnega temperamenta rušitelji in novotarji. Tak je bil v nekem smislu Fran Levstik pred 85 leti. Danes ima slovenski jezik že mnogo obilnejšo in pomembnejšo literarno tradicijo, kakor jo je imel leta 1858., ko je Levstik pisal »Napake slovenskega pisanja«. Razvoj književne slovenščine je v notranjih obrisih tolikanj dovršen, kolikor le more biti živ in še vedno mlad jezik. Zdaj nimamo več potrebe jezikovnih revolucij: nasprotno, treba je nasloniti našo jezikovno kulturo na trdne in obvezne norme, ki so edino sredstvo zoper anarhijo in samovoljo na tako občutljivem področju, kakor je književni jezik. Te norme morajo dobiti zadostno avtoriteto; priznati in sprejeti jih morajo vsi, na katere se naslanja slovenska jezikovna kultura. Medtem ko bo pogovorni jezik vedno pod močnim vplivom plime in oseke vnanjega življenja, postani književni jezik kot izrazit produkt kulture in tradicije zanesljivo področje duhovne urejenosti, kjer se ruši na napetost zunanjega življenja spreminja v duhovno trdnost in prečiščeno dognanost. Urejenemu, v najboljšem pomenu besede normaliziranemu književnemu jeziku naj ustreza prav tako normaliziran zborni govor. 85 let po znamenitem Levstikovem spisu imamo za to že vse poglavitne pogoje, treba nam je samo dela, organizacije, avtoritativnih odločitev in predvsem — dobrih priročnikov, ter besednjaka, ki bo s sredstvi današnjo jezikovne kulture nadomestil Pleteršnika.

SPORT

Zabloda na belih poljanah

Naslov člančiča, ki ste ga začeli brati, obeta strašno zgodbo... Pa ni tako; zadeva nima nič skupnega z moralo, še manj s paragrafi katere koli vrste. Vse je v redu in smučarski svet bo šel spet svojo staro pot, kadar bo čas za to, kajti poglavje, ki ga načenjamo, je strogo športnega značaja in stvar je vredna razmišljanja v glavnem za tiste, ki vodijo in gojijo športno smučarstvo, pa se jim tu in tam zaradi premajhne privlačnosti njihovih prireditev prikrade v glavo nova — ne čisto športna — misel, da bi jih pokazali čim širšemu krogu občinstva ter pri tem dosegli tudi nekaj finančnega efekta.. Denar, tako pridobljeni zneski, bi seveda spet ostali športu za njegove najidealnejše potrebe.

Želja po novem in po senzacijah poganja čudovite sadove in kaj čuda, če se je ta bolezen prijela tudi delavcev v športnih taborih. Po tej slabi poti so na primer v Švici in na Švedskem — kje pa drugod kakor tamkaj, kjer nimajo skrbi s tolikimi vprašanji, ki jih posredna vojna nalaga vsem ostalim narodom — prišli na svojevrstno misel, da bi smučarstvo, ki je vsepovsod veljalo za športno panogo, najbolj povezano z naravo, spremenili v kakor koli prirejene nastope za zaprtimi vrati. Stvar se zdi na prvi pogled komaj izvedljiva, toda našli so se še iznajdljivejši ljudje, ki so na primer v Švici sprožili predlog, da bi popularno tekmovanje v smuku združili z loterijo, katere čisti izkupiček bi se stekal v poseben sklad smučarske zveze.

Organizacijska stran takega smuka, združenega z loterijo — ali tombolo po domače — je v bistvu sila preprosta. Srečke naj bi prireditelji prodajali vnaprej kakor pri vsakem srečolovu. Izkupiček tako prodanih srečk naj bi osem dni pred prireditvijo razdelila posebna komisija in določila za vsakega izmed najboljših tekmovalcev med prijavljenimi številko in vsoto premije. Vrstni red tekmovalcev na cilju bi bil obenem vrstni red tistih, ki bi zadeli po prej določenih številkah in vsotah. Razpoložljivi denar bi bilo treba seveda od vsega početka porazdeliti tako, da bi polovico prejeli srečni dobitniki, ostala polovica pa bi šla v dobro onemu lepo zasnovanemu skladu za podporo smučarstva.

Loterija pri smučarstvu, tako nekako kakor pri jahalnih ali avtomobilskih dirkah, najbrže ne bo imela uspeha. Šport, kakor je smučanje, ni združljiv s takimi aranžmaji; ali ne bo smučanja ali pa ne srečolova. V smučarskem veselju pridobitvena stran ne more uspeti. To se bo pokazalo tudi na Švedskem, kjer se hočejo poslužiti spet drugačne vabe, da bi tisoči in tisoči prihiteli na smučarsko prireditev in prispevali — tako po nogometnem zgledu — enkrat za večkrat, da bi bili dobička veseli ne samo blagajniki, temveč še kdo drugi. Dogodek baje pripravljajo tako, da bodo progo za tekmovanje odmerili na 2000 m dolgi progi, ki naj bi jo tekmovalci presmučali desetkrat — ali petkrat v vsako smer. Seveda bo morala biti vsa 2 km dolga pot na obeh straneh nabito polna občinstva, ki bo plačalo. Vsa prireditev je za zdaj še v načrtih podjetnih organizatorjev, toda, kdo ve, če že ne ugibajo, kako bi se kdaj pozneje dale izvesti šestdnevne tekme na smučeh. In še kaj bolj fantastičnega!

To so zablode, ki so jih rodile vojna in pohlep po denarju. Ko bo utihnil vihar po svetu, bodo smučarji gotovo spet med prvimi, ki bodo ostali zvesti najčistejšemu športnemu idealu..

O smučarjih na teremu in še kaj

Razen bogatega nogometnega sporeda, ki je bil opravljen preteklo nedeljo in o katerem smo glavne podrobnosti objavili tudi že mi, je bilo isti dan daleč in blizu naokrog tudi precej smučarskih prireditev, večinoma takih, na katerih so bili oddani razni prvenstveni naslovi za letošnjo sezono.

Izmed najbližjih tekmovanj te vrste omenjamo tukaj dve, in sicer prvo, ki je bilo izvedeno za koroško državno prvenstvo na znanih smučarskih terenih na Gorčici nad Beljakom in na katerem so se, kakor se je moglo računati že po njihovih dosedanjih letošnjih uspehih, spravili v ospredje skoraj sami Jeseničani. Razen prvenstvenega naslova v teku posebej, ki ga je prejel znani mednarodni tekmovalec Vincenc Demetz, so bili vsi ostali prisojeni Jeseničanom, in sicer v skokih posebej Leonu Bukovniku, v klasični kombinaciji pa Aloiziju Razingerju. V ostalem se je v teh konkurencah plasiralo na najboljša mesta še več jeseniških rojakov, in sicer Josip Knific kot tretji, Anton Razinger kot peti in Franc Smolej kot šesti v teku ter Alojz, Stanislav in Anton Razinger kot tretji, četrti in peti v skokih ter slednjič Anton Razinger in Kordež kot drugi in četrti v skupni oceni v klasičnih disciplinah. V obeh alpskih tekmovanjih je bilo jeseniško zastopstvo nekoliko manj številno in tudi manj srečno. Edini, ki je prišel na vidnejše mesto, je bil Rudi Žvan, in sicer tretji v slalomu.

Druga podobna prireditev je bila v okolici Celja, in sicer na terenih okrog Celjske koče na Tovstem vrhu, kjer so tekmovali v teku na 10 km in v veleslalomu. V teku, kjer je startalo 8 tekmovalcev, je bil najboljši član mariborskega Rapida Fanedl. V veleslalomu se je med 21 udeleženci plasiral na prvo mesto eden tekmovalcev iz Zeltwega, prvi domačin. Zadravec, pa je zasedel šele četrto mesto, ki pa mu je kljub temu pripomoglo do naslova spodnještajerskega prvaka, ker je njegov ožji rojak Jelen, ki bi bil sicer prišel pred njega, tekmoval izven konkurence.

*

Na hrvatskem smučarskem prvenstvu v alpskih disciplinah je zmagal Zagrebčan Kumar. Na skakalni tekmi je zmagal Burgezi, čigar najdaljši skok je meril 32 m.

Madžarski prvak v alpskih disciplinah je postal na prvenstvu v Borsafüreu v tekmovanju gospodov Szikla, med dekleti pa je bila prva Kuricsova.

Celovški hokejisti na ledu, ki so v nedeljo precej občutno izgubili prvenstveno tekmo z ekipo Düsseldorfer EG, so naslednji dan odgrali nekoliko ojačeni z domačini, še prijateljsko tekmo z istim nasprotnikom in jo izgubili samo s 4:2. Igra je bila mnogo bolj izravnana.

Osetova mama se je poslovila

Ljubljana, 24. februarja

Danes dopoldne je iz kapelice Sv. Nikolaja na žalah poromala k Sv. Križu gospa Justina Osetova, solastnica Daj-Dama. Čeprav smo že dolgo vedeli, da ji peša srce, nas je njena smrt presenetila. Velika udeležba pri pogrebu pa je pokazala, kako spoštovana je bila Osetova mama. Svoj pa je tudi zaslužila polno spoštovanje zaradi svoje zgledne marljivosti in narodne zavednosti.

Po očetu je bila Locankia, iz uglednega rodu Gabrovih, rodila se je na Vranskem 1881. Tam je tudi našla svojega življenjskega tovariša, pred leti umrlega Joška Oseta, ki je bil že takrat na glasu uglednega savinjskega trgovca s hmeljem in drugimi kmetijskimi pridelki. Pomagala mu je izgraditi cvetoče podjetje. Njena podjetnost pa se je posebno razvila v Ljubljani, ko sta zakonca Oseta pred 13 leti s pomočjo zeta veletrgovca Julija Zupana in svojih hčera gospe Justi ter gospe Berte, omožene z mornariščim častnikom Hubertom Pleškom, vzorno uredila avtomatični bife Daj-Dam. Gospa Osetova je postala popularen tip ljubljanske velike gospodinje. Vzorno je skrbela za dobro postrežbo, zlasti za izvrstno kuhinjo in za izbrana vina, ki si jih je poljetje leto za letom zagotavljalo pri znanih graščinskih in škofijskih vinogradništvih. Vojna doba je tudi gospo Osetovo v veliki meri prizadela, vendar podjetna gospodinja ni popustila v svoji delavnosti. Zadnje čase pa je vendarle morala poiskati zdravja v zdravilišču, kjer ji je v torek ob 11. dopoldne srce odpovedalo službo. In tako zdaj ne bomo več videvali Osetove mame pri blagajni v Daj-Damu, pa tudi ne pri naših ljudskih slovesnostih, kamor se je vedno udeleževala v svoji slikoviti narodni noši. Ostal pa bo za njo veljno prijazen spomin. Uglednim družinam izražamo tudi mi odkritosrčno sožalje!

Aktualna knjiga

Primarij ljubljanske otroške bolnišnice dr. Bogdan Derč je napisal knjižico »Slovenska mati, doji!« V njej poudarja — podobno kot v svojem prvem delu, zasnovano »na bojnem polju, meseca prosinca 1918« — nekatera zdravstvena načela, ki so po njegovem najboljšem spoznanju in prepričanju odločilnega pomena za zdravo rast našega najmlajšega, novega rodu. Prvi aksiom očeta naše pediatrije je povedan v naslovu »Slovenska mati — doji!« Šest poglavij na 80 straneh naj argumentira in propagira.

Ljubljana ve, da ima g. primarij do marsikaterega vprašanja, ki se tiče otrok, izrazito oseben odnos in samosvoje poglede, pridobljene in potrjene v skoraj štiri desetletja vztrajajoči zdravniški praksi. Najmočnejši argument njegovega pisanja je osebna, neposredna, bogata in živa izkušnja dobrohotnega zdravnika, kateremu vsakdanje delo kljub vsem uspehom in porazom v ljubljanski otroški bolnišnici ni postalo pretveza za pridobivanje denarja, temveč ostalo poklic v najpristnejšem pomenu besede. Z ozirom na propagandne namene in sugestivno učinkovitost knjižice je škoda, da je doktor Derč lastna dognanja in lastne nazore oboroužil, in zlasti v uvodnih treh poglavjih skoro preobložil s teorijo iz laboratorijev in knjig. Storil je to bržkone iz obzira in ozira do strokovne kritike.

Tudi v medicini nas težijo in mikajo z vedno večjo silo predvsem domači problemi.

Dobra stara navada, da daje mati svojemu otroku »življenje«, pomenja naši deci stokrat več kot institucije dojilj iz polpreteklega časa, kot moda raznovrstnih »nurses; ali še tako dovršena organizacija zbiranja ženskega mleka.

Dojenje, »dajanje življenja«, ni pravi materi gola fiziološka funkcija, temveč vedno znova nagrada za njen pravilni odnos do življenjskih zakonitosti. Kljub zdravniškemu zagotovilu nam načelo »nazaj k naravi« ne zadošča več za dobro in varno rast naših otrok sredi nevrasteničnih časov. Pač pa bi želeli mladim in neizkušenim materam, to je pretežni večini bralk te knjige, nekoliko več žensko konkretnih podrobnih navodil.

Najbolj pozitiven prispevek vnaša Derčevo delo v zdravniške vrste, kjer bo odziv nanj tudi najbolj živahen, predvsem zaradi polemične zaključne besede za novo, osrednjo in klinično otroško bolnišnico. G. primarija kot vsem nam želimo, da bi dočakal tiste dni, ko bodo pričele dobivati trdno zunanjo podobo nekatere njegove pogumne zamisli, porojene v delu med otroci. Za danes prekinja knjižica z naslovom »Slovenska mati — doji!« več kot dvoletni kulturni molk slovenskega zdravništva in skuša še pred koncem vojne doprinesti svoj skromni zdravniški delež k reševanju našega rodu. — Knjižico je izdala Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Dr. S.

Iz sodne dvorane

Ljubljana, 22. februarja.

Dne 2. decembra lani je prišlo na glavnem kolodvoru pri premiku stroja št 127 013 do občutne nesreče, ki je na srečo zahtevala samo gmotne žrtve. Štirje naloženi vagoni, ki bi jih morali prestaviti na tir 5, so bili odbiti na tir 6. Prišlo je do trčenja s tam stoječo skupino vagonov. Dva odbita vagona ste se iztirila, eden pa delno poškodoval.

Odgovornost za nesrečo je padla na blokovnega vodjo in na vodjo premika. Prvemu so očitali, da je pozabil prestaviti kretnico, drugi pa je opustil pregledati lego kretnice. S tem sta po obtožnici spravila v nevarnost varnost železniškega prometa in zakrivila prestopek po § 206./II kaz. zak.

Obtoženca sta dejanje in krivdo priznavala, izključevala pa sta namero. Blokovni vodja je v navalu službenih opravkov pozabil na svojo dolžnost, vodja premika pa je bil prepozno obveščen. Dve kretnici je pregledal sam, za tretjo pa je mislil, da je postavljena pravilno. Čim je opazil nevarnost, je ukazal zavirati.

Da bi v predmetnem primeru šlo za akt sabotaže, je izključevala že obtožnica, ki je ugotavljala, da med dokaznim gradivom ni bilo najti opore za namerno zagrešitev dejanja. Obtoženca sta dolgoletna uslužbenca, vešča svojega dela in doslej v službi nista zakrivila podobnega niti drugačnega kaznivega dejanja. V njun prilog govore tudi povečane in izredne prometne razmere na postaji, ki otežujejo službo.

Obsojena sta bila po obtožbi. Sodniki so naložili vsakemu 1000 lir denarne kazni. Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenizke kazni.

Nečistost iz koristoljubja

Doslej še nekaznovana 43letna gospodinja Bara je bila obtožena, da je lani od 14. avgusta do 10. septembra pomagala izvrševati nečistost iz koristoljubja. Povest, kakor mnogo drugih, ki smo o njih že poročali in še bomo in ki je žalostna dediščina cesarskih vojakov.

Bara je navezala stike z vojaki, čim so prišli v Ljubljano. V začetku je ostalo vse pri poštenem. Bara jim je prala perilo in si tako prislužila nekaj novcev, da je laže prehranjevala svojo številno družino. Kasneje, v zgoraj omenjenem času, je postala podjetnejša. Na stanovanje je sprejela neko Stano in Marčko, ki sta bili za denar pripravljeni na vse sladkosti »amora«. Bara je odtlej pridno vabila vojake k sebi in, kakor pripovedujejo priče, so ji pri tem pomagali tudi otroci. Sostanovalci so opazovali razne prizore, ki so nedvoumno govorili, za kaj gre. Vesela druščina je prirejala tudi domače veselice, ki se jih je udeležil tu pa tam celo hišni gospodar sam. Bara je bila s poslom zadovoljna, ker so ji vojaki prinašali razna živila, ki jih sicer ni bilo mogoče dobiti. To je bila njena korist.

Čim so cesarski »junaki« pobegnili iz Ljubljane, se je zadovoljstvo spremenilo v ogorčenje. Prvi, ki ga je za Baro najobčutneje pokazal, je bil — hišni gospodar. Odpovedal ji je stanovanje. Ker se je Bara odpovedi sodno upirla in bi se zadeva dolgo vlekla, ji je predlagal poravnavo, ki jo je odklonila. Gospodar je bil do dna duše ogorčen in užaljen. Šel je in Baro ovadil. Pri tem ga ni bilo prav nič sram, da se je tudi sam včasih udeleževal zabav, ki so se sedaj — po pravici — štele Barj v greh.

Bara je bila spoznana za krivo po obtožnici in obsojena na 1 mesec strogega zapora.

Zimska pomoč

Vodstvo Kemične tovarne v Mostah je darovalo namesto venca na grob ing. Mirka Simčiča 500 lir za Zimsko pomoč.

Namesto venca na grob gospe Oset, solastnice Daj-Dama, daruje gospa Ana Kolterer-Petriček za Zimsko pomoč 150 lir.

Namesto cvetja na krsto svoje drage sestrične gospe Justi Osetove je daroval g. Ante Gaber 200 lir za Zimsko pomoč.

Nujno bi potrebovali malo železno pečko (gašperček) v novih prostorih Zimske pomoči. Sprejmemo jo tudi le na posodo.

Vse stranke obveščamo, da je popolnoma nepotrebno vsako povpraševanje o rešitvi prošenj. Komur je prošnja rešena, je takoj odposlano vabilo. Povpraševanje in nepotrebni obiski samo ovirajo hitro reševanje prošenj. V nove prostore Zimske pomoči na Gosposvetski cesti 2, I. nadstr., naj prihajajo samo stranke, ki so vabljene. Ostale stranke naj prihajajo samo ob torkih in petkih od 10 do 12.

MALI OGLASI

Kdor želi službo, plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifre L 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L 7.— — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifre L 2.— Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Službo dobi

URARSKEGA pomočnika sprejme takoj Ivan Bizjak, urar v Postojni. 5583-1a

KUHARICA snažna in poštena, ki zna kuhati domačo hrano, dobi službo pri boljši 3-članski družini brez otrok takoj ali pozneje. Plača in hrana dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4143-3a

BRIV. POMOČNIKA sprejmem takoj ali po dogovoru. Plača 1000 Lir mesečno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra moč«. 4175-1a

DEKLE mlado, pošteno, se sprejme v službo, nairaje za stalno. Vprašati: Paškulin, Trdinova 2-III. 4184-1a

Prodam

MOSKE MAJCE in flanelo enobarvno, prodam. Zeljarska 11/I. 4195-6

VINSKE ŠKAFE in putrihe razne velikosti dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 4096-6

POSODO za nasoliteev mesa iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 4095-6

FINA SITA, rešeta in rete prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova 29. 4094-6

MAČI PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1. 4088-6

BREZOVE METLE držaje za lopate, motike in omela dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 4098-6

INTERESENTE za vagonske količine govejega kot konjskega sena ter slame prosimo, da se zglase pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 4097-6

RHEINMETALL pisalni stroj, nemški, v zelo dobrem stanju, poceni naprodaj. Mercedes, Franciškanska 10, dvorišče. 4135-6

BREJA KOBILA lepa, se proda. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4129-6

URARJI! Vljudno svarim pred nakupom moške jeklene zapestne ure Vacheron-Constantin. Tvrdka na kazalni plošči je deloma izbrisana. Uro pridržite in javite na ogl. odd. Jutra. 4206-6

PERZIJSKO PREPROGO 200 × 140 in Smyrna preprogo, oba komada zelo lepa, prodam. Hvastja, Javornikova c. 13. Ogled od 10. do 15. ure. 4199-6

PISALNI STROJ in čeveličke št. 20, 22, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4174-6

MOSKE SRAJCE nove, št. 38—39, moške volnene maje, 5 m belega pikeja in nekaj metrov fine flanele prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4173-6

DRSALKE vseh velikosti ima na zalogi tvrdka »Promete«, nasproti Križevniške cerkve. 4164-6

ŠPORTNI VOZIČEK skoro nov, prodam. Ogled od 13. do 15. ure Prašakova 10-II. levo. 4188-6

DVE DEKI za otroški voziček, jagnje beli, novi, prodam. Ogled od 13. do 15. ure. Prašakova 10/II. levo. 4187-6

GOJZERICE ŠT. 37 prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4186-6

PRODAM nov damski plašč, predvojno blago za 1500 Lir, veliko kletko za ptičke za 100 Lir in I. letnik Slovenčeve knjižnice za 450 Lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4191-6

Kupim

SREBRNINO

kovance in druge predmete ter dragocenosti vsake vrste kupimo. — Takojšnja gotovina.

RUDOLF ZORE,
Ljubljana,
Gledališka ulica številka 12.

ZNAMKE kompl. zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, kupim. Ponudbe pod »Znamke« na ogl. odd. Jutra. 3524-7

BOČ, stare in nove, lisičje in dihurjeve, polhovke, stare in nove usnjate kovčke in aktovke, čebelni vosek, ščetino, usnjata jermena in polhove kože stalno kupuje trgovina Zdravič, Ljubljana, Stari trg 30. 3695-7

ZNAMKE sedanjih Pokrajinskih izdaj tudi kompletne garniture, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pokrajinske«. 4077-7

BLAGAJNO stoječo, dobro ohranjeno in pisalni stroj, kupimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Blagajna« 4200-7

BLAGO za športno obleko in plašč kupim ali dobro ohranjeno obleko oz. plašč. Krojač Osterman, Celovška c. 44. 4201-7

ŠIVALNI STROJ Singer, damski, pogrezljiv ali kabinet, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zelo nujno«. 4177-7

OTROŠKI TRICIKELJ dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tricikelj«. 4208-7

ELEKTR. SVETLOMER Priks, Sikstus, Beby ali sličen, samo prvovrsten, kupim. Ponudbe na ogl. odd. pod »Svetlomer«. 4178-7

PISALNO MIZO belo pleskano, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pisalna«. 4172-7

HARMONIKO klavirsko »Scandalia«, najrajše belo z 60 ali 80 basi, kupim takoj. Ljubica Vič, Šumarska 3 (za Pekatetsmi) med 8. do pol 11. ure dopoldan. 4167-7

DRAGOCENOST primerno za darilo, zaponka, verižico, prstan, uro ali kaj podobnega, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepo darilo«. 4127-7

OTROŠKE VOZIČKE kupuje, prodaja, zamenjuje tvrdka »Promete«, nasproti Križevniške cerkve. 4163-7

Posest

HIŠO, večnadstropno, trgovsko ali stanovanjsko, v središču, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Resen kupec«. 4103-20

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO v centru s souporabo kopalnice, oddam takoj boljšemu gospodu. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4198-23

Sobe išče

OPREMLJENO SOBO za dve osebi iščem za prvi marec. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za 2 osebi«. 4192-23a

Razno

Hiromantinja MARIJA Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema od 10 do 12 in od 14 do 17. Ob nedeljah od 10 do 12. Puharjeva I/II, zadnja vrata, levo. 4056-37

SREBRNE PREDMETE nakit, denar, razne dragocenosti, Vam vnovčim po najvišji dnevni ceni takoj v gotovini. — Izposlujem bančne, denarne in kreditne posle, nakup in prodajo raznih nepremičnin. Jamčim za strogo solidno poslovanje. Alojzij Planinšek, Knafljeva, preje Dvořakova 3/I. 4189-37

LEPO KOŽO brez diak. gladko, Vam da takoj Pellex, ki ga imate lahko v žepu vedno s seboj. Dobite ga v galanterijah in drogerijah. 4197-37

BROŠKO z nepr. svet.-modrim kamnom sem izgubila na poti v električni žel. od Sv. Križa do pošte in po poti po Aleksandrovi cesti mimo muzeja do Bleiweisove ceste. Pošten najditelj naj jo izroči v ogl. odd. Jutra. 4171-37

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije
»SERVIS BIRO«,
Šelenburgova ul. 4
tel. št. 2109

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku

Harry Hoff: 39

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

»Znanec, s katerim sva skupaj potovala. Najprej smo bili celo štirje. Dva sta med potjo poginila.«

Braun je čutil, da govori mož zdaj resnico.

»Kako se je pisal vaš spremljevalec?« je hotel vedeti.

»Povedal mi je samo krstno ime: Mariano«.

»Torej se je tudi on soglašal z roparsko odpravo nad koče iskalcev zlata?«

»Kaj je pa hotel, gospod komisar?«

»Res škoda, da so vas zasačili s plenom, kaj? Ona dva sta bila srečnejša. Seveda je veliko vprašanje, koliko časa bosta še uživala zlato prostost.«

»Jaz nisem nikomur ukradel, gospod komisar!« se je drzno zlagal Francisco.

Braun je vzdignil torbo, v kateri je bilo zlato. »Tako? Kaj pa tole?«

»To torbo je najbrže izgubil Bonifacio, ko je tekel mimo mene. Narednik jo je pobral.«

»Res čudno, da je ležala baš zraven vas, Garrat! Kaj mislite, da se boste s takšnimi klavrnimi lažmi rešili?«

Garrat je zmedeno strmel v tla. »Jaz — oh, zapeljan sem bil, gospod komisar!« je malodušno odgovoril.

Braun je nadaljeval izpraševanje. Kdovekaj novega ni zvedel več.

*

Do poznega dopoldneva so se gasilci obupno borili z ognjem v skladiščni lopi. Nemogoče je bilo ubraniti, da ne bi tudi prostor, kjer so prej stali sodi z bencinom, do tal pogorel. Nadaljnje razširjenje požara pa so zavrli. Ko se je nato vrnila še druga brizgalna — ogenj v mizarji je bil med tem že ukročen — se je tudi tu posrečilo zadušiti zadnje ostanke plamenov.

Ponesrečenega »gospodarja zlata« so nili prenesli k doktorju Marcellu na dom. Tu je ležal in ječal — njegovo stanje je bilo videti obupno.

Mnogo ljudi, ki so hoteli pokazati Barretu svoje sočutje, se je gnetlo okrog hiše in zahtevalo, naj jih spuste noter. Doktor Marcello jih je vse zavračal. »Slaba mu prede,« je odgovarjal, ko so ga izpraševali, kako se ranjenec počuti, »prav slaba, zato potrebuje miru. Kar spravite se, čakanje in postajanje nima smisla. Vse, kar še morem storiti, da mu ohranim življenje, bom storil. Upajmo, da mi bo pomagala njegova krepka narava.«

Doktor Marcello je govoril zmerom odkrito. Upiralo se mu je, voditi ljudi za nos. Po njegovih besedah je lahko vsak presodil, da visi ponesrečenčevo življenje na nitki.

Vrnil se je v bolnikovo sobo. Barreto je bil pri zavesti. Prosil je, naj mu dado piti. Sestra mu je podala vrč. »Hvala!« je rekel z usihajočim glasom. Takoj nato pa je spet zastokal. »Oh — te strašne bolečine!«

Če je Barreto stokal, je moralo biti zares strašno. Doktor mu je hotel napraviti vbrizg. Toda bolnik se je odločno uprl. »Pustite to, dragi Marcello. Vem, da mi želite dobro, a ne maram, da bi se mi telo navadilo morfija. Iti mora tudi tako!«

»Samo bolečine sem vam hotel olajšati,« je rekel Marcello z mehkim glasom, ki ga ne bi bil osornežu nihče prisodil.

Barreto pa je odgovoril: »Mož mora prenesti vsako bolečino.« In s tem je bila stvar zanj očitno opravljena.

Marcellov sluga je prišel in javil, da je zunaj Eliza Lobatova, ki nujno želi govoriti z gospodom doktorjem. »Gospod čno sem peljal kar v boljšo sobo«, je sluga dodal, »ker je čakalnica polna ljudi.«

Zdravnik je prikimal in odhitel venkaj. V naslednjem trenutku je stal pred Elizo.

»Izvolite, gospod čna Lobato?«

Eliza je bila videti bleda in v zadregi. Le s težavo je povedala, kaj bi rada. Rekla je, da sta ona in njen oče senhorju Barretu velika dolžnika, ker jima je uredil dom in poskrbel, da sta se tu že od prvega trenutka dobro počutila. Zato pa — ali ne bi mogla zamenjati sestre, ki streže bolniku? Sestra Elena ima gotovo tudi drugod opravke in skrbi.

Doktor Marcello si je popravil naočnike in mladenko začuđeno pogledal. »Tako — hm. Prekrasno. Pa imate kaj pojma o postrežbi bolnikov?«

»Vse pojde, doktor — če se bom ravnala po vaših navodilih —«

»Počakajte tu. Vprašal bom gospoda Barreta, ali mu je prav.«

Eliza je koprne čakala, da se zdravnik vrne. Marcello je ta čas stopil pred bolnikovo posteljo. »Gospodična Lobatova je pravkar prišla,« je kratko in stvarno povedal. »Rada bi vam stregla. Rekel sem ji, da je moje dovoljenje odvisno od tega, kaj vi določite.«

Po Barretovem obličju, ki je bilo pravkar še spačeno od bolečine, je zdrknil smehljaj. Takoj nato pa je spet nejeverno pogledal zdravnika. »Gospodična Eliza Lobatova —? To je pač le šala?«

»Z ljudmi, ki so tako bolni kakor vi, se ne šalim,« je doktor osorno odvrnil. »Kaj naj sporočim gospodični?«

»Oh da — če misli zares —«

Doktor se je obrnil k sestri. »Kakor slišite, boste zamenjani. Prav za prav mi je kar všeč. Ženi zlatokopa Sarta, ki je imela snoči težak porod, bi vas nujno potrebovala. Odpravite se, prosim, neutegoma k njej!«

Sestra Elena je odšla, in Elizo so poklicali v sobo.

*

Braun je bil zjutraj spet srečal Elizo na cesti, ko je šla nakupovat. O požarih je bila slišala in je ponoči tudi nekaj časa zbujena ležala v postelji. Natančnejšega ni vedela nič. Komisar ji je v naglici povedal, kaj se je bilo zgodilo.

»Hiša senhorja Barreta je do tal pogorela,« je dejal. »On sam leži ves opečen pri doktorju Marcellu — bojim se, da je njegovo stanje brezupno.«

Eliza ga je s strahom pogledala. »Oh — siromak!« je vzkliknila. »Tega si res ni zaslužil.«

»Na žalost gre v življenju malokdaj po zaslugi,« je odvrnil Braun in brezupno mahnil z roko. »Prav v tem primeru je bilo njegovo ravnanje še zlasti neseb čno. Da je hotel, bi bil svojo hišo najbrže lahko še rešil. Gorelo je na treh krajih; brizgalni sta bili samo dve, in ti dve je zastavil na ostalihh dveh krajih rekoč, da je ondi večja nevarnost za druge hiše.«

»Bolj spodoben ne bi mogel biti —«

»Kaj ne da ne? Tudi sam sem ga spoznal samo s te strani, in zdaj mislim — hm —« Obtičal je. Eliza ga je vprašujoče pogledala.

†

Po kratkem in težkem trpljenju nas je za vedno zapustila naša srčno ljubljena mama

LEOPOLDINA ČANKAR
roj. Groši
vdova po polic. detektivu

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 25. februarja 1944 ob 4. uri pop. iz Postojnske 22, na viško pokopališče.

Ljubljana, Zagreb, 24. II. 1944.

Žalujoči: ZORAN, BLAGO, sinova; TATJANA, MILENA, por. ČEKUTA, hčerki — in ostalo sorodstvo.

†

Dne 19. februarja t. l. nam je umrla na Kozini naša nadvse ljubljena in nepozabna dobra mama, gospa

Antonija Čebohin
roj. Race

Na zadnji pot smo jo spremili dne 20. februarja t. l. na domače pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 26. februarja t. l. ob 8.30 uri v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, Kozina, Divača, dne 24. februarja 1944.

Žalujoče rodbine:
ČEBOHIN, DOBRILA, MAHORČIČ
in ostalo sorodstvo

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič